

**UNIVERZITA KOMENSKÉHO V BRATISLAVE
RÍMSKOKATOLÍCKA CYRILOMETODSKÁ
BOHOSLOVECKÁ FAKULTA**

**Kazateľská „malá metóda“ Misijnej spoločnosti,
jej vznik a aktuálnosť v dnešnej dobe**

Diplomová práca

Peter Bortel, CM

BRATISLAVA 2008

**UNIVERZITA KOMENSKÉHO V BRATISLAVE
RÍMSKOKATOLÍCKA CYRILOMETODSKÁ
BOHOSLOVECKÁ FAKULTA**

**Kazateľská „malá metóda“ Misijnej spoločnosti,
jej vznik a aktuálnosť v dnešnej dobe**

Diplomová práca

Peter Bortel, CM

pod vedením P. ThLic. Augustína Slaninku, CM.

BRATISLAVA 2008

DIPLOMOVÁ PRÁCA

Meno a priezvisko: Peter Bortel
Dátum narodenia: 27.01.1981
Téma diplomovej práce: Kazateľská „malá metóda“
Misijnej spoločnosti,
jej vznik a aktuálnosť v dnešnej dobe

Školiteľ: ThLic. Augustín Slaninka, CM

Termín zadania: 16.10.2007

Termín odovzdania: 31.03.2008

Odporúčaná literatúra:

MEZZADRI, L., *Le Missioni popolari della Congregazione della Missione nei secoli XVII-XVIII*, CLV, Roma 1999;

NUOVO, L., *La predicazione missionaria vincenziana tra '600 e '700*, CLV, Roma;

STANČEK, L., *Malá metóda a najplnšia forma kázne*, Kňazský seminár biskupa Jána Vojtaššáka, Spišská Kapitula – Spišské podhradie 1997;

S. VINCENZO DE' PAOLI, *Conferenze ai Preti della Missione*, Edizione Vincenziane, Roma 1959.

Schválil školiteľ:

v Bratislave

dňa 15.10.2007

Schválil vedúci katedry:

v Bratislave

dňa 6.12.2007

Čestné prehlásenie

Dolupodpísaný Peter Bortel, narodený dňa 27.01.1981 v Ilave, týmto čestne prehlasujem, že som magisterskú prácu s názvom

Kazateľská „malá metóda“ Misijnej spoločnosti, jej vznik a aktuálnosť v dnešnej dobe

vypracoval sám. Literatúru, ktorú som pri jej tvorbe použil, som uviedol v zozname literatúry a prameňov.

V Bratislave 31.3.2008

Podpis

Ďakujem

konzultantovi P. ThLic Augustínovi Slaninkovi, CM, za ochotu, cenné rady, usmernenia a prekonzultovanie predkladanej diplomovej práce.

Dobrotivý Boh nech mu odmení jeho ochotu.

Abstrakt

Bortel, P., *Kazateľská „malá metóda“ Misijnej spoločnosti, jej vznik a aktuálnosť v dnešnej dobe (Diplomová práca)*, Univerzita Komenského v Bratislave, Rímskokatolícka cyrilometodská bohoslovecká fakulta, Katedra Pastoralnej teológie, Konzultant: P. ThLic. Augustín Slaninka, CM, RK CMBF UK, s. 60.

Cieľom práce je podať ucelený pohľad na kazateľskú „malú metódu“ Misijnej spoločnosti, rozobrať v čom spočíva a poukázať na jej účinnosť a praktické využitie za čias sv. Vincenta a v súčasnosti.

Zoznam použitých skratiek a značiek

- 1Kor** *Prvý list Korint'anom;*
2Kor *Druhý list Korint'anom;*
AG *Ad Gentes;*
CLV *Centro Liturgico Vaticano;*
DH *Dignitatis Humanae;*
DV *Dei verbum;*
EN *Evangelii nuntiandi;*
GS *Gaudium et spes;*
IO *Inter oecumenici;*
Jn *Evanjeliium podľa Jána;*
Lk *Evanjeliium podľa Lukáša;*
LG *Lumen gentium;*
Mk *Evanjeliium podľa Marka;*
Mt *Evanjeliium podľa Matúša;*
n. *nasledujúca strana;*
napr. *Napríklad;*
OT *Optatam totius;*
PO *Presbyterorum ordinis;*
porov. *porovnaj;*
pozn. *poznámka;*
r. *rok;*
Rim *List Rimanom;*
RM *Redemptoris missio;*
s. *strana;*
SaC *Sacramentum caritatis;*
SC *Sacrosanctum concilium;*
SSV *Spolok sv. Vojtecha;*
sv. *svätý;*

- SV** *Listy sv. Vincenta v diele Opera Omnia Corrispondenza, zväzky I-XIV;*
- t. j.** *to jest;*
- tzv.** *takzvaný;*
- UR** *Unitatis redintegratio.*

Úvod

Fenomén kázne bol veľmi aktuálny už za čias sv. Vincenta a je ešte aktuálnejší v dnešnej dobe tak vzhľadom na množstvo spôsobov, ako sa pripraviť na kázeň, či prezentovať svoj príhovor, ako aj vzhľadom na nové a moderné znalosti v oblasti rétoriky, či iných oblastí, ktoré majú vplyv na kazateľa i na samotnú kázeň dnes.

Je dôležité „dobre plniť svoje poslanie tu na zemi, aby sme v hodine našej smrti mohli s poníženou dôverou povedať: «Urobil som, čo si kázal, urob ty, čo si sľúbil.»“¹ Takto sv. Vincent povzbudzoval svojich spolubratov, aby si zodpovedne plnili svoju úlohu kazateľa, úlohu misionára lásky.

V súčasnosti môžeme pozorovať mnohých kňazov, ako prijímajú a prezentujú Božie slovo a čo z tohto Božieho slova môžu prijať poslucháči. Počúvajúc takto mnohých kňazov, kazateľov, musíme s poľutovaním vysloviť, že pri mnohých len ťažko si možno niečo vziať do svojho života a len ťažko môže niekoho inšpirovať k novému životu. Totiž aj napriek mnohým pekným a povzbudivým slovám, nech sú akokoľvek hlboké a akokoľvek zaujímavé, chýba praktickosť. V tom zmysle - čo môžem ja dnes spraviť v tej, alebo onej veci, ako ju môžem uskutočniť, uplatniť vo svojom živote. Teda nielen aké je dobré ju uskutočňovať, ale aj spôsob ako ju môžem uskutočňovať.

Aj táto skutočnosť bola teda inšpiráciou k zvoleniu si témy tejto práce, aby sme tak mohli nielen konštatovať, ale aj začať realizovať posun v tomto ohľade.

Podkladmi a prameňmi na vytvorenie tejto práce nám bola predovšetkým vincentínska literatúra, ktorú sme čerpali hlavne z taliančiny, a to z dôvodu väčšej dostupnosti prameňov v tomto jazyku. Smerodajnými v tomto nám boli hlavné pramene ako sú konferencie sv. Vincenta, jeho listy spolubratom ako aj sestram - Dcéram kresťanskej lásky, diela vydané vincentínskym vydavateľstvom v Ríme: *Le Missioni popolari della Congregazione della Missione nei secoli XVII-XVIII*, *La predicazione missionaria vincenziana tra '600 e '700*, dielo *Malá metóda a najplnšia forma kázne*, Cirkevné dokumenty a iné diela nevyhnutné na dobré spracovanie tejto metódy kázania.

---

¹ *Duchovné rozhovory s misionármi 1*, samizdat, s. 76.

Práca je rozdelená do štyroch kapitol.

Úlohou prvej kapitoly je vytvoriť určité historické pozadie vzniku „malej metódy“ a poukázať na situáciu, v ktorej sa nachádzal sv. Vincent a klérus. Ide teda o určité priblíženie atmosféry, v ktorej bolo nevyhnutné prísť s niečím novým, účinným.

Druhá kapitola má úlohu vysvetliť, čo to vlastne „malá metóda“ je. Dôvody prečo sa pre ňu rozhodnúť, jej účinnosť, ako si ju možno osvojiť, ako pripraviť kážeň prostredníctvom tejto metódy. Rovnako je tu rozobratá aj jej štruktúra a v neposlednom rade aj kňaz ako kazateľ spolu s nevyhnutnými vlastnosťami, ktorými by mal disponovať, ak chce túto metódu spraviť čo najúčinnjšou.

Tretia kapitola nadväzuje na druhú a pojednáva o využití „malej metódy“ v praxi za čias sv. Vincenta na misiách, ktoré tvoria základ pre hlbšie rozpracovanie jej využitia pri katechizácii, či misijných kázňach, a to aj týkajúcich sa generálnej spovede.

A napokon štvrtá kapitola ukazuje, že táto metóda nebola aktuálna len za čias zakladateľa Misijnej spoločnosti, ale je aktuálnou a čoraz účinnejšou aj v dnešnej dobe, lebo je metódou samotného Krista a apoštolov.

1. Historické pozadie vzniku „malej metódy“

Keď chceme správne zaradiť a pochopiť pozadie vzniku „malej metódy“, je nevyhnuté nahliadnúť aj do histórie. Keďže sa jedná o kazateľskú metódu, ktorá má svoj rozkvet za života sv. Vincenta, je dôležité ohraničiť historické pozadie vzniku tejto metódy na 16. až 17. storočie. Jedná sa teda o obdobie po Tridentskom koncile, a preto je potrebné pozrieť sa práve na to, ako vnímal kázeň Tridentský koncil a v akej situácii sa nachádzalo francúzske duchovenstvo.

1.1. Kázeň podľa Tridentského koncilu

Tridentský koncil (1545-1563) sa venoval problematike kázne už počas piateho zhromaždenia, 17. júna 1546, kedy koncilový otcovia okrem iného diskutovali aj ohľadom katolíckeho učenia a reformy. Po vyhlásení katolíckej náuky o dedičnom hriechu sa predložili témy týkajúce sa Svätého Písma a kázania. Predovšetkým bolo prijaté, že prameňom zjavenia a viery je nielen Písmo, ale aj Tradícia.² V oblasti kázania sa hlásala povinnosť pre biskupov, aby osobne ohlasovali sväté evanjelium Ježiša Krista. Rovnako aj faráři by mali poučovať a vzdelávať svoje stádo aspoň v nedele a slávnosti.³

Zodpovednosť za kázanie bola na biskupoch. V skutočnosti od 13. storočia kázanie bolo takmer výhradne praktizované len žobravými rádmi, ktoré boli vyňaté spod právomoci biskupa, a teda aj spod kontroly týkajúcej sa ich kázní. Hlavný podiel na tom malo šírenie reformy, tlače a úsilie kazateľov, medzi ktorými bol zvlášť aktívny menší brat františkán Bartolomej Fonzia, ktorý dlho šíril luteránske myšlienky.

Na základe všetkých týchto skutočností je teda logické, že bolo potrebné nájsť nejaký spôsob, ako dostať situáciu pod kontrolu. Dospelo sa k dvojitému členeniu na cirkevné rády a na diecézny klérus. V reholiach bolo potrebné oprávnenie superiora a požehnanie biskupa a v druhom prípade oboje udeľoval biskup. Čo sa teda zmenilo bolo to, že biskupom, ako trvalým zástupcom Apoštolskej stolice, bolo pridelené väčšie právo,

---

² Porov. RÁČEK, B., *Církevní dějiny v přehledu a v obrazech*, Vyšehrad, Praha 1940, s. 368.

³ Porov. MEZZADRI, L., *Le Missioni popolari della Congregazione della Missione nei secoli XVII-XVIII*, CLV, Roma 1999, s. 18.

aj možnosť zakročiť proti previnilcom.

Na 24. zasadaní sa zdôraznila nevyhnutnosť kázne v nedele a slávnosti a odporučila sa formácia adekvátne pre deti. Úspešne bola vyslovená aj požiadavka týkajúca sa sviatostnej katechézy v živom jazyku.

Konkrétne požiadavky zo strany koncilu by bolo možné zhrnúť do troch bodov: vzdelávať, obracať a zrozumiteľnosť. Rovnako je však treba poznamenať, že misionári boli jedini, ktorí boli schopní kázať podľa týchto troch charakteristík, ktoré požadoval Tridentský koncil.⁴

Aj napriek tomuto však mnohé skutočnosti týkajúce sa kázní neboli ďalej konkretizované. Išlo prevažne o všeobecné nariadenia, ktoré boli viac neurčité ako konkrétne.⁵

1.2. Situácia za čias sv. Vincenta

Významným prvkom v období sv. Vincenta bolo postavenie kázne v liturgii. Do 14. storočia bolo všeobecným zvykom, že po prečítaní evanjelia nasledovala homília – kázeň tak, že bola vlastne jednou časťou omšovej liturgie. Neskôr v 14. storočí sa mnohí začínali odkláňať od tohto zvyku. V 16. storočí na mnohých miestach začali jednotlivci úplne oddeľovať kázeň od sv. omše a preložili ju na začiatok alebo, a to častejšie, až na koniec omše.⁶

Medzi rozličnými požiadavkami na kázeň našlo 16. storočie v misionárskych kázňach, ktoré tvorili určitý prvok syntézy týchto požiadaviek, vo veľkej miere vymodlenej, účinnejší a konkrétnejší nástroj ohlasovania.

Ľudové misie odpovedali na veľké potreby vtedajšej doby. Sv. Vincent de Paul hovorieval o množstve dedín, v ktorých bola vďaka kléru a ich starostlivosti o duše zapríčinená nevedomosť s tragickými následkami.⁷ Išlo o značnú časť národa,

---

⁴ Porov. MEZZADRI, L., *Le Missioni popolari della Congregazione della Missione nei secoli XVII-XVIII*, s. 26.

⁵ Porov. Tamže, s. 18-19.

⁶ Porov. ÁKOS, M., *Verejné bohoslužby II.*, Havelka a spol., Banská Bystrica 1937, s. 148.

⁷ Porov. MEZZADRI, L., *Le Missioni popolari della Congregazione della Missione nei secoli XVII-XVIII*, s. 23n.

v skutočnosti až 85% obyvateľstva vo Francúzsku. V iných krajinách Európy nebola situácia v mnohom odlišná. Táto nevedomosť bola veľmi veľká, pretože sa jednalo o hlavné pravdy, v ktoré bolo treba veriť kvôli vlastnej spáse: Najsvätejšia Trojica, umučenie, smrť a zmŕtvychvstanie nášho Pána Ježiša Krista.⁸

„Veľká skazenosť sveta donútila kazateľov, aby používali pekných slov, vyberaných výrazov a všetko, čo poskytuje rečnícke umenie, aby trochu uspokojili mysle...“⁹

Aj na základe týchto skutočností sa preláti za čias sv. Vincenta, keď hľadali príčinu neporiadkov v Cirkvi, vyjadrili: „Zlí kňazi sú príčinou týchto nešťastí a sú to oni, čo ich spôsobujú Cirkvi.“¹⁰

V stredoveku boli aj iné spoločnosti zamerané na evanjelizáciu a obnovu riadené veľkými kazateľmi. Avšak týmto veľkým agitátorom davov, napr. Vincentovi Ferrerovi, chýbali rozličné prvky moderného misijného ohlasovania.

Problematickými sa tiež stávali osobné iniciatívy, ktoré nefungovali na príkaz. Misionári neboli vyslancami, teda nemali kánonickú misiu. Počas misionárskej práce na dedinách vo všeobecnosti nemali žiadny systematický plán evanjelizácie, rozdelenie na etapy, tematické okruhy, ktoré by javili nejaký rozvoj.

Toto všetko nás vyzýva vrátiť sa k otázke týkajúcej sa kresťanstva v stredoveku, kde pretrvávala náboženská nevedomosť a mnohé povery, či pozostatky pohanstva.

Ako reformátori všetkých čias, tak napr. aj sv. Vincent de Paul, rozpoznal náboženskú nevedomosť a pohanstvo a videl v nich obrovské nebezpečenstvo zatratenia. V r. 1631 napísal Františkovi de Coudray ohľadom naliehavosti informovať Rím, „že chudobný ľud sa zatracuje kvôli nedostatku poznania právd nevyhnutných ku spáse a nedostatku spovedania. Ak by jeho Svätosť poznala túto naliehavosť, nemeškala by ani chvíľu, aby spravila všetko, čo je len možné, aby uviedla do poriadku skúsenosť, ktorú máme...“ (SV I, 115).

---

⁸ Porov. MEZZADRI, L., *Le Missioni popolari della Congregazione della Missione nei secoli XVII-XVIII*, s. 24.

⁹ *Duchovné rozhovory s misionármi 1*, s. 194.

¹⁰ Porov. S. VINCENZO DE' PAOLI, *Conferenze ai Preti della Missione*, s. 334.

Pri inej príležitosti spomínal, že katolíci z Rochelle ani nevedeli, v koho verili.¹¹

Inde udivuje dokonca veľká chladnosť veriacich a nechť pre nové veci. Pre svätého nestačí byť len veriacim. Toto je dedukcia vyvolaná jednou kázňou týkajúcou sa katechizmu, ktorá priniesla námietku: „Na čo nám slúži váš katechizmus? Sme kresťania, pretože chodíme do kostola, chodíme na omšu, večery, spovedáme sa na Veľkú noc; čo iné potrebujeme?“ Sv. Vincent odpovedá: „Nikdy som nenašiel v celom Svätom písme, že pre kresťana stačí svätá omša, večery, vyspovedať sa, ale čo som našiel je skutočnosť, že ktokoľvek neverí v to, čo predkladá viera, nie je spasený. Napokon, aké ovocie môžete obdržať zo svätej omše, ak neviete, čo to je svätá omša; rovnako aj zo svätej spovede, ak neviete, v čom pozostáva?“ (SV XIII, 29; porov. XII, 80n.).

Sv. Vincent bol teda presvedčený, že ľudovými misiami sa dávala vidiečanom dôležitá odpoveď na ich problémy, ktorá bola plná nádeje.¹²

---

¹¹ Porov. MEZZADRI, L., *Le Missioni popolari della Congregazione della Missione nei secoli XVII-XVIII*, s. 24n.

¹² Porov. Tamže, s. 25.

2. „Malá metóda“

„Chod'te do celého sveta a hlásajte evanjelium všetkému stvoreniu.“ (Mk 16,15)

Týmito slovami začína sv. Vincent svoju konferenciu zo dňa 20. augusta 1655, v ktorej spomína metódu, ako treba kázať. Sú to slová vzkrieseného Krista pri jeho zjavení sa jedenástim apoštolom. Sú to slová, ktorými ich vysielala do celého sveta ohlasovať radostnú zvesť.

„Evangelizare pauperibus missit me – poslal ma hlásať evanjelium chudobným.“ (Lk 4,18) Na základe týchto slov je aj cieľom Misijnej spoločnosti, ktorú založil sv. Vincent de Paul „nasledovanie Krista ohlasovaním evanjelia chudobným“.¹³

Je to teda apoštolské poslanie, ktoré zveril Ježiš svojim učeníkom. Máme preto kázať ako apoštoli. „Ale ako kázali apoštoli? Celkom jednoducho a úprimne. A tak máme kázať aj my: jednoducho, od srdca k srdcu... Aby sme kázali ako apoštoli, teda dobre a užitočne, treba sa dať do toho jednoducho, úprimnou rečou, aby každý mohol chápať a mať z toho osoh. Takto kázali učenici a apoštoli, takto kázal Ježiš Kristus.“¹⁴

Sv. Vincent tvrdil, že táto metóda pochádza od Boha a ľudia na jej tvorbe nemajú nijakú účasť, čo dosvedčujú aj výsledky.¹⁵

Táto metóda je variabilná aj podľa tém, lebo napomáha k tomu ako kázať na slávnosti svätého, ako vysvetliť určité tajomstvo, ako vyrozprávať podobenstvo, ako aplikovať nejakú myšlienku a ako komentovať evanjelium a iné kazateľské matérie.¹⁶

2.1. Základná štruktúra „malej metódy“

Sv. Vincent túto metódu opisuje veľmi prakticky ako rodinný spôsob kázania. Rodinný spôsob kázania je nesmierne účinný na osvietenie rozumu a na pohnutie vôľou; na jasné ukázanie lesku a krásy čnosti a hroznej ohavnosti nečnosti a na to, aby sme dušiam podali všetko, čo je potrebné, aby sa zriekli špiny hriechu a dali sa na správnu cestu milosti v praktizovaní dobrých skutkov. Táto metóda sa skladá zo všetkého, čo môžeme

---

¹³ *Provinciálne normy Slovenskej provincie Misijnej spoločnosti*, Bratislava 2006, s. 4.

¹⁴ *Duchovné rozhovory s misionármi 1*, s. 194.

¹⁵ Porov. Tamže, s. 194.

¹⁶ Porov. *Perfezione Evangelica*, CLV, Roma 1990, s. 986.

povedať na presvedčenie kohokoľvek, nenechá nič len tak, ale použije všetko, čo môže poslúžiť k presvedčeniu a získaniu duší:

a) Sledujúc túto metódu sa odhaľujú predovšetkým dôvody a motívy, ktoré môžu zapôsobiť a primäť dušu nenávidieť hriechy a nečnosti a získať čnosť.¹⁷

b) „Ale nestačí, že uznám za dôležitú povinnosť usilovať sa o určitú čnosť, ak neviem, čo tá čnosť je a v čom spočíva. Dobre vidím, že je pre mňa veľmi potrebná, ale neviem, v čom spočíva a ako ju nájdem. Ach, neviem to, beda mi! Ako ju uplatním v praxi, ak mi to láskavo neukážete a nepoučíte ma, v čom ona hlavne spočíva, aké sú jej plody a ako sa prejavuje v konaní?“¹⁸

Tento druhý bod vysvetľuje všetko. „Podľa našej malej metódy po vyložení motívov, ktoré majú nakloniť naše srdcia k čnosti, treba ukázať, v čom čnosť spočíva. Vtedy odhrňte záclonu a odhaľte celú nádheru a krásu tej čnosti a nenútené a jednoducho vysvetlite, čím je a ako ju treba praktizovať. Vždy to robte podrobne.“¹⁹

c) „Teraz môžem dobre vidieť, čo je a v čom táto čnosť spočíva, skutky v ktorých sa nachádza, aké sú jej prejavy. Toto všetko sa zdá dobre pochopené; je to vec správna a nevyhnutná. Ale čo prostriedky na osvojenie, prostriedky na uvedenie do praxe tejto čnosti, ktorá je tak krásna, tak požadovaná? Nevieť, čo mám robiť, ani akou cestou ísť. Čo budem robiť? Stačí vyjadriť motívy, poukázať na to, v čom pozostáva čnosť, zastaviť sa a nechať ju v tomto bode? Nestačí. Naopak, ak necháme ľudí takto, bez toho, aby sme im ukázali nejaký prostriedok ako praktizovať to, čo sme naznačili, nedosiahli sme mnoho. Je to akoby sme si niekoho doberali. Nedosiahneme nič, ak sa zastavíme tu; je to výsmech. Ako môžeme chcieť, aby niekto robil nejakú vec, ak aj dobre vieme, že ju veľmi potrebuje a chce ju uskutočňovať, ale nemá žiadny prostriedok? Ako chceme, aby ju robil? Je to hlúpy žart. Nie je to možné. Ale dajte človeku nevyhnutné prostriedky, ktoré sú tretím bodom metódy, dajte mu prostriedky ako praktizovať túto čnosť a bude uspokojený.

Čo mu bude chýbať? Nemá takýto človek všetko, čo potrebuje, aby dosiahol čnosť? Je ešte niečo, čo sa dá dodať? Nie, nie je nič viac, o čom by som vedel. Ukázali sme im predovšetkým veľké výhody tejto čnosti, škody, ktoré pochádzajú z jej pozbavenia

---

¹⁷ Porov. *Perfezione Evangelica*, s. 978-980.

¹⁸ ROMÁN, J. M., *Sv. Vincent de Paul*, Charis spol. s r.o., Bratislava 2002, s. 338.

¹⁹ Tamže, s. 338.

a všetky zlá, ktoré jej odporujú; ukázali sme im jej dôležitosť a nevyhnutnosť; okrem toho sme im poukázali a nechali sme ich dotknúť sa toho, čo je, v čom pozostáva táto čnosť, ako sa praktizuje. Nakoniec sme im poskytli prostriedky na jej dosiahnutie. Čo zostane potom, keď sa človek presvedčí a privedie k cvičeniu sa v čnosti?

Čo je potrebné spraviť, keď chceme niekoho presvedčiť, aby miloval a niečo praktizoval? Nič iné ako pripomenúť veľké výhody, čo z toho vyplývajú a nevýhody, ktoré prináša opačná nerest: ukázať, aká je táto vec, vyjaviť jej krásu a nakoniec poskytnúť prostriedky na jej dosiahnutie a nezostane tak nič, čo by sa ešte dalo spraviť. Nie je možné urobiť nič iné na presvedčenie a získanie človeka, nech je to ktokoľvek. Hľa, čo je naša metóda; hľa, čo robí «malá metóda». Nie je potrebné siahat' po iných veciach.²⁰ Pokračujeme slovami sv. Vincenta: „Pri všetkej svojej starobe vás uist'ujem, že ani nepoznám, ani som nepočul nikdy hovoriť, že by bolo treba siahat' ešte po niečom inom, aby sme niekoho presvedčili. Každý deň skusujeme, že ak uvedieme silné pohnútky pre určitý skutok, duša sa k tomu neodkladne pridá, vôľa sa rozpáli, lebo to chce mať... Aby táto účinnosť ešte jasnejšie a zreteľnejšie vynikla, ak je vôbec možné, siahnime po obyčajnej veci, po každodennom príklade.“²¹

Neskôr, po smrti sv. Vincenta, otec René Almeras, jeho bezprostredný následník, 31. decembra 1666 poslal všetkým domom Spoločnosti „Abrégé de la méthode de precher en usage dans Congregation de la Mission“²². Bol to stručný náčrt toho, čo sv. Vincent de Paul, Antoine Portail a iní z prvých misionárov hovorievali alebo používali pri argumentácii.

Podľa schémy tohto „abrégé“²³ sa kázeň rozdelila na tri časti, teda začiatok, jadro kázne, epilóg alebo zhrnutie reči:

- Prvá časť: začiatok, ktorý obsahuje štyri body: text, návrh matérie, delenie a úpenlivú prosbu.

- Druhá časť: jadro reči, obyčajne v troch bodoch: motívy, definície a prostriedky.

- Tretia časť: zhrnutie reči, krátke zopakovanie toho, čo bolo povedané s určitým

---

²⁰ Porov. *Perfezione Evangelica*, s. 978-980.

²¹ *Duchovné rozhovory s misionármi 1*, s. 198.

²² „Krátky list o kazateľskej metóde a jej používaní v Misijnej spoločnosti“ (vlastný preklad autora).

²³ „Krátky list“ (vlastný preklad autora).

zanietením, aby sme vzbudili u poslucháčov zápal konať to, čo sa im navrhlo a nechať ich aj v určitej citovej zbožnosti.

Na konci tohto listu sa pojednávalo o tom, ako nadviazať na rozličné časti reči, na spôsoby vyjadrovania a výslovnosti.²⁴

2.1.1. Rodinný príklad, ktorý vyjavuje hodnotu „malej metódy“

Sv. Vincent, ako pri každej svojej konferencii, ani v súvislosti s „malou metódou“ nezostáva len pri teórii, ale uvádza aj konkrétny príklad:

„Dobre teda vidíte účinný výsledok «malej metódy», vidíte ho dobre. Ale aby sa takáto účinnosť javila ešte jasnejšie a presnejšie, ak je to možné, siahneme po bežnej veci, rodinnom príklade. Keď chceme presvedčiť človeka, aby sa do niečoho vložil, aby akceptoval poslanie, aby sa oženil, čo iné sa robí, ako to, že sa symbolicky predstaví potešenie, úžitok a vážnosť, ktoré z toho plynú, veľké výhody, čo získa? Ak chceme presvedčiť človeka, aby sa stal prezidentom, čo je potrebné uviesť ako dôvod k takémuto cieľu? Nie je potrebné nič iné, ako ukázať výhody a veľkú vážnosť, ktoré sprevádzajú túto funkciu. Prezident, je prvý v meste; všetci mu dajú prednosť a priznajú jeho nadvládu; nie je nikto, kto by si ho nevážil; jeho autorita mu dá veľkú dôveru vo svete a v súdnictve. On môže všetko. Pán prezident! Nezaostáva ani za biskupom, dokonca aj vysokopostavení ľudia sú k nemu úctiví a berú na neho veľký ohľad. Môže prejavovať priazeň voči komukoľvek, potešovať koho chce, získať veľké množstvo priateľov, robiť sa dôležitým kdekoľvek. Pán prezident! Je to niečo veľké. A vymenujú sa mu aj všetky ostatné výhody prezidenta.

A hneď ho vidíte vzplanúť túžbou po dosiahnutí veľkej hodnosti. Čo je mu ešte potrebné povedať, aby sa zrodila takáto túžba? Výhody, ako vidíte, čo vyvstávajú z tejto funkcie. Dôvody a motívy, ktoré nabádajú k jej prijatiu. Ale uspokojí sa s týmto? Vôbec nie. Je potrebné prejsť k hlavnému - v čom pozostáva úrad prezidenta. Čo je potrebné robiť v tejto funkcii? Čo to je? «Vy ste prvým úradníkom súdnictva, tohto veľkého a vážneho orgánu. Ste hlavou, nie ste závislý na nikom; vydávate nariadenia, vy prijímate sľuby

---

²⁴ Porov. NUOVO, L., *La predicazione missionaria vincenziana tra '600 e '700*, CLV, Roma, s. 25n.

iných a vyslovujete rozsudok.»

Toto je človek, ktorý si žiada byť prezidentom a ktorý už vie, v čom to pozostáva. Toto mu však neslúži k ničomu, ak sa mu neozrejmia prostriedky k získaniu takéhoto miesta. Dokonca by mal aj dôvod rozhorčiť sa a sťažovať sa voči takému opovážlivému poradcovi, čo mu vnukol túto túžbu bez poukázania prostriedkov na jej uskutočnenie. Ale ak niekto dá radu, má poskytnúť tiež prostriedky: «Pane, vy máte množstvo výnosov v tejto oblasti, množstvo peňazí z tamtej; tam vezmete túto sumu a tu túto ďalšiu; poznám tiež takého pána, ktorý ponúka takéto postavenie, ktoré je možno zaujať; tiež je taký pán mojím blízkym priateľom a je to tiež o tomto...; nájdem spôsob, ako s ním budete môcť hovoriť; tomuto rozumíme správne; spravíme tak a tak, získame toto a tamto.» Takto sa správne slúži človeku, usmerniť ho, aby túžil stať sa prezidentom. Ak by sme ho nechali bez poukázania prostriedkov na získanie takého postavenia, potom čo sme mu ukázali výhody a oboznámili ho o tomto postavení, neboli by sme spravili nič iné, ako to, že sme narušili pokoj a voviedli sme do úzkosti tohto človeka. Nie je k ničomu presvedčať niekoho, ak sa pri tom neposlúži prostriedkami. Je to najúčinnjší spôsob, ktorému nie je možné odporovať, ak je naša mienka zdravá.

To isté sa deje pri duchovných veciach. Aby ich prijala vôľa človeka, nepoznám iný lepší prostriedok, ktorý mu jasne ukazuje výhody, ktoré z toho plynú, v čom pozostávajú a čo je potrebné spraviť na ich získanie. Preto sa nenájde žiadny dostatočný dôvod, aby sme sa nepodrobili tak silným motívom. A kto by mohol odporovať tejto metóde, ktorá zahŕňa v sebe všetko to, čo môže priviesť ľudí k zaoberaniu sa niečím: výhody a nevýhody, ktoré z toho vyvstávajú, v čom pozostáva a prostriedky na jej získanie? Čo sa týka mňa, nevidím lepšiu metódu. Som presvedčený o tejto pravde. Kto to nevidí? Je to také evidentné, že by bolo potrebné byť slepým, aby sa to nevidelo.²⁵

---

²⁵ Porov. *Perfezione Evangelica*, s. 980-982.

2.2. Čo hovorí sv. Vincent kňazom v súvislosti s „malou metódou“

Sám sv. Vincent hovorí vo Všeobecných pravidlách: „Úlohou duchovných je podľa príkladu Krista a jeho učeníkov chodiť po mestách a dedinách a maličkým lámať chlieb slova Božieho kázaním a katechizovaním, ..., viesť diecézne semináre v našich domoch a v nich vyučovať, viesť duchovné cvičenia...“²⁶

V tomto zmysle Vincent aj prakticky uvádza dôvod jednoduchosti: „Uveríme niekomu nie preto, že je učený, ale skôr preto, že vieme, že je dobrý, preto, že ho milujeme. Pán tých, ktorých chcel priviesť k viere, najskôr miloval.“ Vincent spojil vieru s láskou. Pre Vincenta je viera duchovným výrazom lásky, teda láska predchádza vieru. Ak ochabuje viera, neexistuje iný liek ako rozmnoženie, zintenzívnenie lásky.²⁷

Tých, čo sa cítia byť už pristarí na ohlasovanie evanjelia chudobnému ľudu, Vincent poukazuje na seba samého hovoriac: „Ja sám ani popri svojom veku nemám výhovorky od povinnosti pracovať na spáse chudobných. Lebo kto by mi v tom mohol zabrániť? Ak nemôžem kázať každý deň, dobre, budem kázať dva razy do týždňa. Ak nebudem môcť ísť na veľké kazateľnice, pôjdem na malé. A keby to ani tak nešlo, kto by mi zabránil hovoriť jednoducho a dôverne tým dobrým ľuďom, ako hovorím teraz vám: zavolať by som si ich okolo seba ako vás.“

Ďalšou dôležitou skutočnosťou v živote misionára je jeho osobný príklad, kázeň životom: „Misionár, ktorý je veľmi umŕtvený a poslušný, ak dokonale plní svoje povinnosti, a to podľa pravidiel svojho stavu, dokazuje obetou tela a duše, že jedine Boh si zasluhuje, aby sa mu slúžilo a len jemu sa dávala prednosť pred všetkými výhodami a rozkošami zeme. Kto tak koná, ohlasuje pravdy a zásady evanjelia Ježiša Krista nielen slovami, ale pripodobnením života životu Ježiša Krista. Vydáva svedectvo jeho pravde a svätosti pred veriacimi i neveriacimi. Kto takto žije a umiera, je mučeníkom.“²⁸

Misionárom Vincent hovorí: „Nemaj súcit s chudobnými, netrpieť s nimi, nebyť znepokojený ich nešťastím – to je horšie než byť ako zver.“²⁹

---

²⁶ SV. VINCENT DE PAUL, *Všeobecné pravidlá Misijnej spoločnosti*, in Konštitúcie a štatúty Misijnej spoločnosti, s. 5-6.

²⁷ Porov. DODIN, A., *Spiritualita sv. Vincence de Paul*, Matice cyrilometodějská s.r.o., Olomouc 1997, s. 24.

²⁸ *Duchovné rozhovory s misionármi 1*, s. 116.

²⁹ Porov. DODIN, A., *Spiritualita sv. Vincence de Paul*, s. 28.

„Keď sa spýtame nášho Pána: Čo si prišiel robiť na zem? Pomáhať chudobným. A čo ešte? Pomáhať chudobným.

Preto vo svojej spoločnosti mal iba chudobných a veľmi zriedka sa venoval evanjelizácii v mestách. Skoro vždy sa zdržoval len medzi vidiečanmi a vyučoval ich. Či takto nie sme aj my veľmi šťastní, že sme v Misijnej spoločnosti pre ten istý cieľ, ktorý donútil Boha stať sa človekom? A keby sme túto otázku dali misionárovi, nebolo by to pre neho veľkou ct'ou môcť povedať s naším Pánom: Poslal ma hlásať radostnú zvesť chudobným? Som tu, aby som katechizoval, poučoval, spovedal a pomáhal chudobným.“³⁰

2.2.1. Dôvody, prečo sa rozhodnúť pre „malú metódu“

Svätý Vincent spomína štyri nevyhnutné pohnútky, prečo sa rozhodnúť pre túto kazateľskú metódu. Sú to: účinnosť, spôsob ako kázal Kristus, jej bohaté ovocie, a napokon spása.³¹

„Prvou pohnútkou je jej účinnosť. Táto metóda je veľmi pôsobivá a účinná osvietiť rozum a pohnúť vôľu, aby sa jasne ukázala nádhera a krása čnosti a hrôza nerestí.“³² Túto účinnosť potvrdzuje aj skutočnosť, že často počas kázne zasiahnutá duša hriešnika sa hneď odhodlala k činu: „Kostol bol plný a pri spovedniciach čakali ľudia dlhé hodiny, aby sa mohli vyspovedať. Nepriatelia sa zmierovali. Keď misionári v kázni vyzývali ľudí, aby odložili nenávisť a mali sa radi, v dave to zašumelo. A už sa ktosi začal predierať dopredu, hľadal človeka, ktorého urazil a padol pred ním na kolená.“³³

„Druhý dôvod: je to metóda, ktorú ráčil používať náš Pán Ježiš Kristus, aby nás presvedčil o pravdivosti svojho učenia. Aj apoštoli touto metódou ohlasovali Božie slovo po celom svete...

Kde Syn Boží používal túto metódu? V evanjeliu. Tam sú tri body metódy, ktoré dodržal vo svojich rečiach:

Keď Ježiš Kristus káže... napr. u sv. Matúša o chudobe, uvádza ju ako prvú blaženosť a

---

³⁰ *Duchovné rozhovory s misionármi 1*, s. 37.

³¹ Porov. Tamže, s. 206.

³² Tamže, s. 195.

³³ MEZZADRI, L., *Putovať s modlitbou a s láskou*, Charis, Bratislava 2002, s. 51.

ňou začína reč: «Blahoslavení chudobní v duchu, lebo ich je nebeské kráľovstvo.» (Mt 5,3) To je prvý dôvod, ktorý uvádza, aby podnietil ľudí k láske k chudobe. «Blahoslavení chudobní... », to je veľký dôvod milovať chudobu, lebo ona prináša blaženosť. V čom spočíva tá blaženosť? Je to druhý dôvod, potvrdzujúci prvý: «...lebo ich je nebeské kráľovstvo.» A po týchto dôvodoch nás učí, čo je vlastne chudoba. Keď onen mladík vyhl'adal nášho Pána, aby si zaistil večný život, Ježiš povedal: «Predaj všetko...» (Mt 19,21). Tým vlastne povedal a dokonale vysvetlil v čom spočíva chudoba: v dokonalom zrieknutí sa všetkých vecí zeme...³⁴

„Tretí dôvod, odporúčajúci «malú metódu» je bohaté ovocie...³⁵

„Posledný dôvod sa odvádza od našej spásy...³⁶ V tomto bode Vincent poukazuje hlavne na márnosť krásne zostavených kázni používaním slov podľa vtedajšej tendencie, pričom neprinášajú úžitok pre poslucháčov, len lichotia jeho sluchu. A práve tu sa skrýva ten dôvod. Totiž kazatelia, ktorí nemajú na zreteli v prvom rade osoh poslucháčov, hrnú do záhuby seba, ako aj ľud, ktorému kážu, lebo ten si nič neberie z kázne, z ktorej si ani niet čo vziať. A keď je niekto povolaný ohlasovať evanjelium, je nevyhnutné, aby bral ohľad aj na poslucháčov, svoju a ich spásu a nehnať seba a ľud do záhuby prázdnyimi slovami.³⁷

2.2.1.1. Účinnosť „malej metódy“

Sv. Vincent spomína: „Neskončil by som nikdy, keby som mal vyrozprávať čo i len najmenšiu časť z toho, ako sa Bohu zapáčilo poslúžiť si touto metódou. Máme také množstvo príkladov, že by som dnes večer naozaj neskončil. Vezmime len jeden alebo dva, aby sme mohli lepšie poznať výhody «malej metódy». Prvý je, že nemá obdoby. Doteraz nebolo nič podobné počuť. Aj ja, čo mám biele vlasy, nikdy som nepočul, žeby jeden kazateľ, nech je akýkoľvek, dosiahol toto. Ó Spasiteľu! Banditi! Mnohí z vás, páni, to vedia. Banditi sú lotri Talianska. Bijú obce, kradnú a všade plienia; muži zločinci, vrahovia; dopúšťajú sa mnohých vrážd v obciach z dôvodu pomsty. Čo sa často deje v boji na život a na smrť. Jedni druhým si ubližujú bez toho, že by si niekedy odpustili. Sú veľmi

³⁴ *Duchovné rozhovory s misionármi 1*, s. 200n.

³⁵ Tamže, s. 202n.

³⁶ Tamže, s. 205.

³⁷ Porov. Tamže, s. 205n.

zúriví. Taký druh ľudí, potom, čo sa zbavili svojich nepriateľov, aby sa vyhli spravodlivosti a tiež mnohých iných ziel, zostávajú v obciach, obývajú lesy, aby okrádali a olupovali chudobných dedinčanov. Volajú sa banditi a sú veľmi početní. Je ich plné celé Taliansko. Je len veľmi málo alebo takmer žiadna dedina, kde nie sú. Po vykonaní misií v ktorejkoľvek z týchto obcí, banditi, ktorí tam boli, zanechávajú tie zlorečené spôsoby života a obracajú sa z milosti Božej, ktorá si v tom chcela poslúžiť malou metódou. Vec neslýchaná, neslýchaná! Nikdy nebolo vidieť, v žiadnom prípade, zanechávať banditov ich lúpežný spôsob života. A hľa, páni, Bohu sa zapáčilo poslúžiť si prostredníctvom tejto chudobnej a mužskej Spoločnosti kázuc podľa «malej metódy». Ó Spasiteľu!

A ešte ďalší príklad, ktorý nie je o nič menej zázračný. Konali sa misie v... Je to jedna obec pri pobreží mora. Jedna loď bola stroskotaná na tomto brehu. Tovar a všetok náklad z nej bol prinesený na breh. Celá dedina, o ktorej vám hovorím, a okolie sa zbehli k rabovaniu a odnášali všetko, čo mohli vziať. Nieкто debnu, tkaniny, rozličné nábytky; každý si vzal to, čo prišlo pod ruku bez nejakej škrupule. Bolo to okrádanie úbohých a nešťastných obchodníkov, čo stroskotali. Po vykonaní ľudových misií v tej dedine, pri ktorej misionári používali «malú metódu», vrátilo sa všetko, čo bolo vzaté tým úbohým obchodníkom. Udialo sa tak potom, čo ich misionári nabádali, prostredníctvom «malej metódy», aby tak urobili. Rozhodli sa teda vrátiť všetko. Jedni znovu prinášali debny, iní tkaniny; iní peniaze; iní, keďže to nemohli odčiniť hneď, prijímali dlžobné úpisy. Ten dobrý ľud podpisoval dlžobný úpis.

Úžasné sú účinky «malej metódy»!

Toto neplatí len pre účinkovanie na dedinách, pre jednoduchý ľud. Je naozaj optimálna pre dedinský ľud, ale je tiež veľmi účinná aj pre vzdelanejších poslucháčov v mestách, napr. v Paríži. Na misiách v San Germano sa ľud zbíhal zo všetkých častí, zo všetkých štvrtí tohto rozsiahleho mesta. Keď sa to dozvedeli, tak prichádzali aj z okolitých farností, ba aj význačné osobnosti aj doktori. A nekázalo sa všetkému tomuto ľudu podľa «malej metódy»? Pán biskup z Boulogne³⁸, ktorý vám kázaval, nikdy nepoužíval nič iné.

---

³⁸ Francesco Perrochel, narodený v Paríži 18. októbra 1602. Bol bratancom Giovanni Giacomo Olier (1608-1657). Bol jedným z tých ponížených a horlivých kňazov, ktorí sa zhromažďovali okolo sv. Vincenta, kvôli oživeniu si ducha a pracovaniu pod jeho vedením. Medzi vykonanými misiami na rozličných miestach je aj parížska farnosť S. Germano. Tvorila časť „utorkových konferencií“ a pomáhala poradám,

A aké ovocie sa získalo? Veľa ľudí si vykonalo generálnu spoveď či už na dedinách alebo v mestách. Nikdy nebolo vidieť toľko obrátených ľudí zo všetkých kázni.

Ale povedzme ešte viac: «malú metódu» je vhodné použiť dokonca aj na nádvorí panovníka. Už dvakrát sa ukázala aj na nádvorí a môžem povedať, že bola veľmi dobre prijatá. Je pravda, že prvýkrát mala veľa prekážok, mala veľa odporcov; ale aj napriek tomu získala hojné ovocie. Kázal pán biskup Alet.³⁹ Všetky prekážky boli odstránené vďaka Božej milosti. Boli prekonané malou metódou. A druhýkrát kázal jeden z našich, pán Louistrie. Vďaka Bohu, nemal žiadne prekážky. Môžem povedať, že «malá metóda» triumfovala. Ukázalo sa zázračné ovocie. Nikde nie je lepšia metóda, ani účinnejšia, pretože, najlepšia metóda je tá, ktorá poskytuje všetko to, čo je potrebné na získanie poslucháčov. A naša nenechá nič, čo by mohlo slúžiť zlému koncu. Prijmime teda za vlastnú túto metódu, malú, ale mocnú.⁴⁰

2.2.2. Osvojenie

„Čo nám pomôže osvojiť si túto užitočnú metódu? Ľahko sa do nej vžije človek, ktorý má pred očami iba slávu Božiu a spásu duší. Keď všetko usmerníme na tento cieľ, je ľahké pridržať sa tejto metódy...

Dobry kazateľ je ten, ktorý povedal všetko, aby presvedčil... Ale to nespočíva v peknom výbere slov, vo vzornom usporiadaní vety, v nezvyčajnom podávaní ľahko pochopiteľných myšlienok, ani v rečníckom tóne, vznášajúcom sa kdesi pod klenbou

---

pri ktorých sa organizovalo dielo duchovných cvičení pre ordinandov. Menovaný biskup Boulogne bol pozvaný dávať konferencie ordinandom zhromaždeným v kolégiu Bons-Enfants a konával ich tak dobre, že kráľovná ho chcela počúvať. Pohnutá jeho slovami, zanechala svätcovi hojné almužny, aby mohol pokryť výdavky, ktoré vynaložil na živienie ordinandov. Francesco Perrochel bol vysvätený na biskupa v kostole sv. Lazára 11. júna 1645. Episkopát tohto svätého preláta je jedným z plodnejších a slávnejších, ktoré mala diecéza Boulogne. Keď už bol oslabený vekom a chorobami a videl, že už nemôže vhodne spravovať svoju diecézu, požiadal o pozbavenie jej spravovania. K tomuto došlo v r. 1675. Svoj život korunoval 8. apríla 1682 dôstojnou smrťou. Porov. pozn. pod čiarou, in *Perfezione Evangelica*, s. 984.

³⁹ Nicola Pavillon, narodený v Paríži 17. novembra 1597 sa vložil, ešte ako mladý kňaz, pod vedenie sv. Vincenta, ktorý ho nechal pracovať na rozličných poliach apoštolátu. Menovaný v r. 1637 za biskupa Alet, čo prijal len na naliehanie svätca. Bol vysvätený vo sv. Lazáre 22. augusta 1639. Bol horlivým biskupom, inteligentným, reformátorským. Zomrel 8. decembra 1677. Máme o ňom mnohé živé vytlačené spisy a rukopisy. Posledný je z r. 1909, upravený Stefanom Dejeaneom pod názvom *Un prélat indépendant au XVII siècle, Nicolas Pavillon, évêque d'Alet*. Porov. pozn. pod čiarou, in *Perfezione Evangelica*, s. 985.

⁴⁰ Porov. *Perfezione Evangelica*, s. 982-985.

chrámu...

Prvým prostriedkom je mať pravý úmysel chcieť a zamýšľať iba to, čo žiada od nás Boh. Mat' pred očami iba obrátenie svojich poslucháčov a rast slávy Božej...

Druhý prostriedok: dávať si pozor, aby sme skutkami nepokazili to, čo sme dosiahli kázňami, aby sme nerúcali to, čo sme postavili. Treba kázať najmä dobrým príkladom, zachovávať pravidlá, žiť ako dobrý misionár... Pozoruj seba, svedomito zachovávaj pravidlá a zvyky nášho povolania, lebo v tom plníme Božiu vôľu. Aj to je prostriedok, aby sme si rýchlo osvojili túto vynikajúcu metódu kázať.

Tretí, veľmi účinný prostriedok je zamilovať si túto metódu, celkom si ju obľúbiť... Túto metódu nám dal Boh. Sám ju zachovával, apoštoli sa jej držali. Je to metóda apoštolov a Syna Božieho, metóda večnej Múdrosti.⁴¹

Štvrtým prostriedkom je vyprosovať si túto metódu od Boha, pretože je jeho darom.⁴²

2.3. Príprava kázne podľa „malej metódy“

Misijné kázanie, teda hlavný zmysel Misijnej spoločnosti, vyžadoval, aby kňazi Spoločnosti obdržali patričnú formáciu v oblasti kázania, v ktorej sa následne museli cvičiť. V jedných z konferencií sám sv. Vincent hovorí: „Rozmýšľal som, že urobíme dobre, ak sa budeme cvičiť v kázaní, aby sme videli, ako si každý z nás počína...“, a pripojil, „budeme sa striedať po jednom, počnúc od kňazov sa prejde k študentom a seminaristom; aspoň vám budú asistovať. Ja budem začínať ako prvý, potom pán Portail...“⁴³

V seminároch sa museli ordinandi striedať a cvičiť kázne v jedálni.

V pravidlách v Toul sa nachádza rozsiahly a podrobný spôsob prípravy kňazov na kážeň. Príprava na príhovor je rozčlenená do piatich etáp:

1. vybrať si tému;
2. nájsť myšlienky a dôvody na prehĺbenie témy;

---

⁴¹ *Duchovné rozhovory s misionármi 1*, s. 209-211.

⁴² Porov. Tamže, s. 214.

⁴³ Porov. S. VINCENZO DE'PAOLI, *Conferenze ai Preti della Missione*, s. 281.

3. usporiadať myšlienky a dôvody do jasného poriadku;
4. vyjadriť ich vhodným štýlom;
5. naučiť sa naspamäť príhovor a predniesť ho.⁴⁴

„Táto metóda si vyžaduje... vžiť sa do Božej prítomnosti, prečítať si tému a postupovať podľa «malej metódy». Musíme teda vysvetliť dôvody a hľadať prostriedky. Ide tak trocha o precvičovanie troch schopností, ako ich chápe sv. Ignác: pamäť, rozum a vôľa.“⁴⁵

Prvá etapa je výber témy.

V druhom bode je dôležité, aby sa kazateľ cvičil vo vynaliezavosti, to jest v umení nájsť idej, dôvody a myšlienky schopné získať poslucháčov. Dôležité je, aby kazateľ žil príkladným životom a v spojení s Bohom cez veľmi živú modlitbu, čo mu dodáva aj autoritu. Je nevyhnutné, aby si starostlivo pripravoval materiál na zostavenie svojho príhovoru. Musí menej dôverovať rétorike a viac Sv. Písmu. Okrem iného bude musieť definovať podstatu, ukázať príčiny, dôsledky, vlastnosti, vymenovať jednotlivé rozličné časti, popísať okolnosti podľa týchto bodov: „quis, quid, ubi, quibus auxiliis, cur, quomodo, quando.“⁴⁶ Veľmi dôležitý sa ukázal výber prirovnání. Je potrebné vyhýbať sa neslušným a otrepaným obrazom kvôli prítomným poslucháčom. Mladým kňazom sa neodporúčalo používať už pripravené príhovory, lebo takéto počínanie by ich mohlo urobiť lenivými, neschopnými originálnych myšlienok.

V treťom bode prichádza moment spísania príhovoru. Autor venuje pozornosť cieľu príhovoru. Je dôležité priviesť duše k pravde, napraviť chyby zatvrdilých a toto všetko vyjadriť zrozumiteľnými myšlienkami. Kvôli tomu je potrebné vyjadriť text tak, aby upútal pozornosť poslucháčov, jasnými a hlbokými tvrdeniami a zreteľnými námietkami.

Samozrejme, že nestačí napísať pekný príhovor. Je tiež potrebné predniesť ho vhodným spôsobom, vyhýbajúc sa neporiadnosti, ale aj prílišným rétorickým okrasám. Kazateľ musí hovoriť v mene Božom o vznešenejších pravdách nevzdelanému ľudu, ktorý chce získať a obrátiť.

---

⁴⁴ Porov. MEZZADRI, L., ONNIS, F., *Missione e Carità*, CLV, Roma 1999, s. 179.

⁴⁵ MEZZADRI, L., *Putovať s modlitbou a láskou*, s. 94n.

⁴⁶ „Kto, čo, kde, za pomoci ktorých, prečo, akým spôsobom, kedy“ (vlastný preklad autora).

Posledná etapa je naučiť sa ho naspamäť. Pamäť je určitá schopnosť, ktorá sa zväčšuje cvičením. Je ale potrebné nerecitovať ju otrockým spôsobom. Je dôležité osvojiť si príhovor, aby sme sa nedržali otrocky napísaného textu, ale aby sme mohli doplniť aj niečo, čo nás v tom momente napadne. Prvé roky sa odporúčalo písať si príhovor a učiť sa ho naspamäť. Potom, po niekoľkých rokoch kňazstva, možno opustiť závislosť výlučne na pamäti a dať priestor predstavivosti a plameňu vlastnej horlivosti. Ale k prejdenu k takejto slobode je nevyhnutné dobre si osvojiť náuky a mať úprimnú zbožnosť. Preto je dôležité, aby bola matéria meditovaná pri nohách ukrižovaného. Ďalej sa vhodne upozorňovalo, aby sa kazatelia nesnažili o ohromenie ľudu, ale o určitý druh vyučovania, aby „nelámali hlavy, ale prepichovali srdcia“. Zdôrazňovala sa aj gestikulácia, ktorou sa neverbálne vyjadrovali ohlasované pravdy.⁴⁷

Sv. Vincent obzvlášť zdôrazňuje dôležitosť prípravy na ohlasovanie Božieho slova z kazateľnice slovami: „Nepripravený kňaz by sa nikdy nemal opovážiť vystúpiť na kazateľnicu. To znamená, či už pred samotnou kázňou, ako aj keď sa na ňu pripravuje, nemala by chýbať modlitba. Taktiež, keď schádza kňaz z kazateľnice, má si nájsť čas na modlitbu. Hovorí, že takto si počinajú skutoční ohlasovatelia Božieho slova.“⁴⁸ Vincent rovnako pripomína dôležitosť modlitby, rozjímania, officia... spolubratom na misiách a vyžaduje ich svedomitú dodržiavanie.⁴⁹

„Vincent chcel, aby slová misionárov boli nabité modlitbou. Také slovo dokázalo zlomiť odpor.“⁵⁰

„On sám sa na svoje príhovory často pripravoval pred bohostánkom. Táto jeho praktika hovorí o úcte a vzťahu medzi jeho «malou metódou» a Eucharistiou.“⁵¹ V tomto zmysle pridáva aj praktické pokyny, ako sa pohybovať v liturgickom priestore. Veľmi zdôrazňoval správnu harmóniu medzi vonkajšími postojmi a vnútornou predispozíciou. „Dôstojný prístup k liturgii je pre veriacich takým istým oslovením ako kázeň.“⁵²

Ďalšia skutočnosť, na ktorú sv. Vincent kladie veľký dôraz, je *Officium divinum*,

⁴⁷ Porov. MEZZADRI, L., ONNIS, F., *Missione e Carità*, s. 180n.

⁴⁸ STANČEK, Ľ., *Malá metóda a najplnšia forma kázne*, Kňazský seminár biskupa Jána Vojtaššáka, Spišská Kapitula – Spišské podhradie 1997, s. 61.

⁴⁹ Porov. *Duchovné rozhovory s misionármi 1*, s. 31.

⁵⁰ MEZZADRI, L., *Putovať s modlitbou a láskou*, s. 51.

⁵¹ STANČEK, Ľ., *Malá metóda a najplnšia forma kázne*, s. 62.

⁵² Tamže, s. 63.

teda modlitba breviára, ktorá je nevyhnutne a neodlúčiteľne spojená so životom každého kňaza. „Vincent de Paul je často modlitbou breviára inšpirovaný aj ku kázňam. Nachádza v hymnoch a žalmoch podnety, ktoré rozvíja v kázňach pomocou «malej metódy». Je známe aj to, že modlitba breviára často poslúžila Vincentovi ako osobná posila a povzbudenie pred vystúpením na kazateľnicu. Okrem modlitby breviára nachádzame u svätého Vincenta aj iné formy modlitby, k základným patria: eucharistická pobožnosť, mariánska pobožnosť, vnútorná modlitba, tzv. meditácia alebo rozjímanie. Taktiež tieto modlitby poslúžili Vincentovi v jeho kazateľskej činnosti.“⁵³

Ďalšiu skutočnosť, ktorú Vincent zdôrazňuje je apoštolský život spojený s rozjímaním: „Je cennejší než kartuziánska osamotenosť, inak by mu nedával prednosť ani Ján Krstiteľ a sám Ježiš, ktorí to učinili, keď opustili púšť, aby kázali ľudu. Apoštolský život vôbec nevyklučuje rozjímanie, ale ho naopak obsahuje a potrebuje, aby lepšie poznával pravdy, ktoré musí hlásať.“

Na inom mieste zvyrazňuje dôležitosť činného charakteru apoštolátu, ktorý nie je možný bez prípravy v tichu, v modlitbe. Nič neodpovedá lepšie evanjeliu ako vziať všetko svetlo a silu svojej duše v modlitbe, v čítaní a v samote, a potom vyjsť a poskytnúť ľuďom účasť na tomto duchovnom pokrme. To je potom to, čo robil náš Pán a po ňom jeho apoštoli; podobá sa to činnosti holubice, ktorá zje polovicu potravy, ktorú nazbierala, a zvyšok vloží svojim zobákom do zobákov mláďat, aby ich nakrmila. To teda musíme konať a tak musíme svojim dielom Bohu dokazovať, že ho milujeme. Totum opus nostrum in operatione consistit - celé naše dielo spočíva v činnosti.⁵⁴

Ďalšou novinkou, s ktorou Vincent prišiel je denné čítanie jednej kapitoly z Nového zákona, čo v jeho dobe nebolo zvyčajné. Zdôrazňoval, že toto čítanie je dôležité v prvom rade pre náš osobný pokrok.⁵⁵

---

⁵³ Tamže, s. 64-65.

⁵⁴ Porov. DODIN, A., *Spiritualita sv. Vincence de Paul*, s. 57.

⁵⁵ Porov. *Duchovné rozhovory s misionármi 1*, s. 41.

2.4. Vlastnosti kázne

Kázeň, podľa „malej metódy“, musela byť solídna, dobre usporiadaná; jasnosť, jednoduchosť, poníženosť museli byť charakteristickými črtami tejto reči.⁵⁶

Vo vincentínskom štýle dobrý kazateľ musel mať jednoduchý a zdvorilý jazyk, vyhýbajúc sa prílišnej náročnosti, tvrdosti a teatrálnosti. Mal sa usilovať o to, aby nebol ostrý v kázaní, ani proti veľkým hriešnikom, využívajúc skôr súcit, ako sa nechať uniesť hnevom, či zanietenosťou. Mal sa zdržať útočných rečí proti heretikom, ich potupovaniu a hovoriť im skôr s veľkým súcitom a utvrdzovať katolíkov. Rovnako je tiež vhodné nekázať o sporných otázkach, ktoré robia viac rozruchu ako úžitku, ba niekedy viac zlého ako dobrého. Okrem iného je potrebné vyhýbať sa nevhodným narážkam, vtipným poznámkam alebo iným skutočnostiam, ktoré by mohli zapríčiniť roztržitosť poslucháčov; v skutočnosti direktor misií predpisoval, aby sa nikdy nehovorilo v kázňach niečo, čo by mohlo viesť k smiechu.⁵⁷

Keď hovorieval otec Jean Bonnet v r. 1732 o ovocí misií, ktoré bolo možné získať z blahorečenia Vincenta de Paul, okrem iného písal v jednom okružnom liste: „Ak kážeme, musíme to robiť v pravde a celistvosti, na čistú slávu Božiu a na spásu duší. Nie je potrebné hovoriť žiadne klamstvo, nič prehnané alebo kontroverzné. Je potrebné kázať čisté slovo Božie, jednomyselne interpretované tradíciou a svätými otcami. Nie je potrebné hovoriť nič nízke, lacné, alebo príliš lichotivé. Našu reč je potrebné zmiešať so svätým zanietením a zostúpiť k dobrým detailom, povzbudivým a adekvátnym pre ľudí, čo nás počúvajú. Nesmie sa zanietiť za prázdnu výrečnosť tohto storočia, ale hovoriť so vzácnou kresťanskou jednoduchosťou a vždy hľadiac na tých, čo nás počúvajú.“⁵⁸

Generálny otec Antoine Jacquier v r. 1784 vyzýval spolubratov: „Keď ohlasujeme evanjelium, robme to bez predvádzania a bez zbytočného prepychu, neukazujme seba samých, ale ohlasujme na slávu Božiu a spásu veriacich. Kazatelia, ktorí chcú ukázať príliš svojho ducha a čo sú zanietení príliš vyberaným štýlom, sa starajú viac o ich vlastnú reputáciu ako o získavanie duší. Zdá sa, že sa obmedzujú na získanie uznania vybraných poslucháčov, ktorí zvyčajne prídu skôr na kázeň ako aby napodobňovali slovo Božie, aby

⁵⁶ Porov. NUOVO, L., *La predicazione missionaria vincenziana tra '600 e '700*, CLV, Roma, s. 24.

⁵⁷ Porov. Tamže, s. 27.

⁵⁸ Porov. Tamže, s. 27.

kritizovali toho, kto ohlasuje... Na základe týchto skutočností nehodlám súhlasiť, aby sa povolilo pomáhať si nejakým nízkym a lichotníckym štýlom. Počúvajte veľkoleposť božských predpovedí a posilnime sa inšpirujúc sa tými, čo nás počúvajú s dôstojnosťou, s ktorou ich prezentujeme, pre nekonečný rešpekt, ktorý máme pre všetko, čo vyšlo z úst nášho Stvoriteľa.⁵⁹

Ďalšia vlastnosť, ktorú sv. Vincent vyžadoval od misionárov bola opatrnosť, pozorne sledujúc predovšetkým oblasť morálky týkajúcej sa sexuality, kvôli ktorej sa kázne na šieste a deviate prikázanie robievali s veľkou striednosťou a opatrnosťou.

Poslednou vlastnosťou kázni, ktorá bola zdôraznená, bola vhodná dĺžka, teda stručnosť, aby bol dobrý efekt z kázne, ktorý sa môže stratiť pri dlhých kázňach.⁶⁰

2.5. Čnosti nevyhnutné pre misionára – kazateľa

„Misionári majú v očiach ľudu čaro, spojené so všetkým, čo je nové a neznáme. Sú im cudzie všetky miestne zbroje, boje a ťažkosti. Majú teda aureolu nestrannosti a nezávislosti, ktorú farár spravujúci farnosť, stále ponorený do jej vonkajšieho života, nedokáže zachovať v tom istom stupni, hoci by bol neviem ako rozvážny a opatrný. Budú sa prihovárať tým smelšie, pretože v ich napomínaniach nikto nemôže vidieť osobné urážlivé narážky.“⁶¹

Je však nevyhnutné, aj pre samotnú účinnosť slov, aby misionár aj dosvedčoval to, čo robí svojim príkladom, teda viedol čnostný život. Vincent dokonca samotnú „malú metódu“ nazýva čnosťou: „Je to čnosť, ktorá nám v kázňach pomáha dodržiavať určitý poriadok a štýl, prispôsobený chápaniu a čo najväčšiemu osohu našich poslucháčov...

Zostaňme radšej pri slove čnosť, už aj preto, že táto metóda je poriadok a že čnosť je poriadok, kým poriadok nie je ešte čnosťou. Preto hovorím, že naša metóda je čnosť, lebo čnosť nás uschopňuje konať dobre a aj táto metóda nás uschopňuje k dobrému. Keď ju totiž dodržiavame, kážeme s osohom pre každého a prispôsobujeme sa schopnosti a

---

⁵⁹ Porov. Tamže, s. 26.

⁶⁰ Porov. Tamže, s. 28.

⁶¹ KOWALIK, J., *Ludové misie v duchu a tradícii Misijnej spoločnosti sv. Vincenta de Paul*, Provincielát Misijnej spoločnosti sv. Vincenta de Paul, Bratislava 2000, s. 16.

chápaniu nášho poslucháčstva.“⁶² „Malá metóda“ je čnosťou, lebo je dcérou lásky, kráľovnej čnosti. Láska nás núti prispôbiť sa každému, aby sme sa stali užitočnými pre všetkých. A metóda, ktorá si osvojuje túto náuku od lásky, robí to isté.⁶³

„Ak si človek neváži čnosť a nemiluje svoju povinnosť, je isté, že sa k nej nikdy úprimne nepriblíži. Ten, čo je sám ponorený do neporiadku bez akýchkoľvek pravidiel a žije si podľa chuti, ako môže iných odvracať zo zlej cesty?“⁶⁴

„Hoci viera vchádza udom (porov. Rim 10,17), predsa čnosti, ktoré vidíme v skutočnosti, urobia na nás väčší dojem ako to, čo nám iba kážu.“⁶⁵

2.5.1. Jednoduchosť

V súvislosti s touto čnosťou je dôležité poukázať aj na biednu situáciu vtedajších kazateľov.

Ak teda hovoríme o jednoduchosti, o akej hovoril sv. Vincent, tak sa treba chrániť každej neprirodzenosti a čisto vonkajších efektov. Výrazom takejto jednoduchosti bola práve „malá metóda“.⁶⁶ „Spočíva vo vyjadrovaní sa slovami pochopiteľnými pre najjednoduchšieho poslucháča, v používaní príkladov zo života... Hovoriť jednoducho považoval za najdôležitejšie... Doslovne žiada, aby sa hovorilo jednoducho, obyčajne, a teda komunikatívne, každodenným jazykom poctivých ľudí.“⁶⁷ „Celá kázeň sa má predniesť prirodzeným, jednoduchým tónom, so zodpovedajúcou moduláciou hlasu, vyhýbajúc sa monotónnosti, ako aj všetkému, čo by mohlo zaváňať spevom alebo deklamáciou, lebo i najlepšie veci neurobia obyčajne požadovaný dojem, ak sa prednesú takto.“⁶⁸

Schéma „malej metódy“ musí byť jednoduchá, jasná, solídna, vážna, zaujímavá a úmerná k poslucháčom ako aj kazateľovi. Príhovor nemá byť prezentovaný ako nejaký nepreniknuteľný hlavolam, ale má byť schopný upútať poslucháčov, má byť dobre

---

⁶² *Duchovné rozhovory s misionármi 1*, s. 207n.

⁶³ Porov. *Perfezione Evangelica*, s. 985.

⁶⁴ *Duchovné rozhovory s misionármi 1*, s. 210n.

⁶⁵ Tamže, s. 381.

⁶⁶ Porov. KOWALIK, J., *Ludové misie v duchu a tradícii Misijnej spoločnosti sv. Vincenta de Paul*, s. 17.

⁶⁷ Tamže, s. 9.

⁶⁸ Tamže, s. 17.

rozdelený, dobre ucelený, dobre štruktúrovaný. Kazateľ musí mať jasno v tom, že nie je nejaký sofista ani filozof. Jeho úlohou nie je „hľadať pravdu“, teda nie diskutovať, ale ohlasovať pravdu, v ktorej má on sám istotu. Preto sa hlásateľ musí strániť hovorenia vecí kuriózných, komických. A aj bez týchto vecí sa priblížiť poslucháčom.⁶⁹

„Pán Ježiš žiada od nás jednoduchosť holubice. To v podstate znamená, že všetko podávame priamo tak, ako to máme v srdci a bez zbytočných vyhýbavých slov a že všetko robíme bez pretváranky a vypočítavosti, majúc iba Boha na zreteli.“⁷⁰ „Jednoduchosť nabáda ordinandov k čnosti. Chvália ju a prichádzajú sem iba pre ňu. V jej rúchu dobre prijímajú podávané pravdy a s touto prirodzenou ozdobou sú účinnejšie.“⁷¹

„Skúsenosť dokazuje, že najviac úspechu majú tí, čo hovoria úprimne a jednoducho... Žali niekedy mnoho ovocia tí, čo si zakladajú na tom, že dobre kážu?“⁷² „Jednoduchosť obracia všetkých. Je isté, že treba konať jednoducho, aby sme získali a presvedčili myseľ človeka... Všetky tieto vyumelkované kázne obyčajne pohnú len nižšiu časť duše, predstavivosť, hladkajú uši, ale nikdy nevzrušia vyššiu časť, rozum. Ak sa nepresvedčí rozum, všetko toto sa rýchlo pomíne a kážeň ostane bez výsledku.“⁷³

Generálny superior aj dnes povzbudzuje spolubratov k tejto čnosti: „Keď žijeme jednoduchosť, pomôže nám to vyhnúť sa chybám, kedy hovoríme jedno a myslíme pritom iné, alebo hovoríme jedno ľuďom do tváre a iné za ich chrbtom. Sme pozvaní k tomu, aby sme boli jednoduchí, k tomu, aby sme veci vraveli tak ako sú, avšak ja by som dodal, že v láske k blížnemu. Ako nám to hovorí sv. Vincent, je to sloboda hovoriť s inými s plnou dôverou a bez toho, aby sme niečo tajili alebo prekrúcali.“⁷⁴

„Jednoduchosť nás nabáda k tomu, aby sme všetko robili z lásky k Bohu. Máme konať s jediným úmyslom, aby naše skutky zjavovali jeho slávu.“⁷⁵

---

⁶⁹ Porov. MEZZADRI, L., ONNIS, F., *Missione e Carità*, s. 180.

⁷⁰ SV. VINCENT DE PAUL, *Všeobecné pravidlá Misijnej spoločnosti* in Konštitúcie a štatúty Misijnej spoločnosti, s. 8.

⁷¹ *Duchovné rozhovory s misionármi 2*, samizdat, s. 894.

⁷² *Duchovné rozhovory s misionármi 1*, s. 56.

⁷³ KOWALIK, J., *Ludové misie v duchu a tradícii Misijnej spoločnosti sv. Vincenta de Paul*, s. 18.

⁷⁴ GAY, G., *Pôst 2007*, in *Vincentínske ozveny*, ročník 16, 1/2007, s. 2.

⁷⁵ MEZZADRI, L., *Putovať s modlitbou a láskou*, s. 53.

2.5.2. Poníženosť

„Poníženosť sv. Vincent nazýva charakteristickou čnosťou misií (SV XII, 204). Potom ešte hovorí o poníženi, že «je to čnosť Ježiša Krista, ... čnosť jeho svätej Matky, ... čnosť najväčších svätcov, ... je to čnosť misionárov» (SV XI, 56-57).⁷⁶ „Sám Pán Ježiš Kristus zámerne prišiel na túto zem, aby nás ju učil príkladom i slovom.⁷⁷

„Boh nebude pomáhať nikomu, kto sa usiluje zatradiť! To robia tí, čo nekážu jednoducho a ponížene. Tí kážu seba samých. Ó bratia moji, ó drahí bratia moji, keby ste vedeli, aké zlo je to, keď sa káže inak, ako kázal náš Pán Ježiš Kristus, apoštoli a mnohí služobníci Boží ešte aj dnes.⁷⁸

Vincent vystríha spolubratov, aby sa chránili ukazovaniu sa, vynucovania si úcty, aby sa nehovorilo o ich výnimočných schopnostiach, aby sa ich sám Boh nezriekol z titulu, že nepotrebujú Boha, ale spoliehajú sa na vlastné schopnosti.⁷⁹

„Poníženosť je čnosť, ktorá nám dovolí poznať a prijať naše slabosti a naše limity, otvára možnosť, aby sme mali väčšiu dôveru v Boha aj v seba samých. Zároveň nám umožní poznať naše talenty, ktoré máme použiť do služby ostatným. Je to čnosť, ktorá umožní chudobným priblížiť sa k nám. Je to čnosť, ktorá nám dá vidieť, že v Božích očiach sme si všetci rovní. Zároveň nás urobí schopnými priblížiť sa k chudobným.

Poníženosť je čnosť, ktorá misionárom dá možnosť inkulturácie, povedané inými slovami, umožní im pracovať jeden s druhým a zvlášť s chudobnými. Ako inde sv. Vincent hovorí, «je to dokonalé zrieknutie sa toho, čo ste a čím môžete byť» (SV III, 279) v skutočnej dôvere voči Ježišovi Kristovi, ktorý je naším jediným Pánom. A navyše, ak sa naplníme poníženosťou, urobíme z tejto Spoločnosti raj a ľudia si všimnú akí sme šťastní (porov. SV X, 439).⁸⁰

Túto poníženosť Ježiš Kristus často vyjadroval svojimi slovami, ako i svojim príkladom. Aj Spoločnosť sa teda musí snažiť obsiahnuť ju zo všetkých svojich síl. Táto čnosť musí mať tri vlastnosti, z ktorých prvá je s najväčšou úprimnosťou si vážiť hodnotu

⁷⁶ GAY, G., *Pôst 2007*, in *Vincentínske ozveny*, s. 2.

⁷⁷ *Duchovné rozhovory s misionármi 1*, s. 351n.

⁷⁸ Tamže, s. 387.

⁷⁹ Porov. S. VINCENZO DE' PAOLI, *Conferenze ai Preti della Missione*, s. 295n.

⁸⁰ GAY, G., *Pôst 2007*, in *Vincentínske ozveny*, s. 2n.

opovrhovania. Druhá, byť pokojný, ak iní poznajú naše chyby a opovrhujú nami.⁸¹ Sv. Vincent Ferrerský „vravel, že treba milovať opovrhnutie a zahanbenie, keď sa nám nevydarí kázeň, alebo iná práca.“⁸² Tretia vlastnosť je skryť ten kúsok dobra v nás, uvedomujúc si našu biedu, ktorým Boh bude konať v nás a cez nás. Ak toto nie je možné, treba to prisúdiť milosrdenstvu Božiemu a iným zásluhám.

Na poníženosti stojí základ evanjeliovej dokonalosti a koreň celého duchovného života. Kto dosiahne túto čnosť, ľahko dosiahne aj všetky ostatné, ale kto ju nebude mať, bude ochudobnený aj o tie, o ktorých sa zdá, že ich má a bude žiť v neustálych nepokojoch.⁸³

2.5.3. Miernosť

„Sv. Vincent odporúča tiež čnosť miernosti. Túto miernosť okrem jednoduchosti učinil Vincent jednou z čností, ktoré rozhodujú o duchu Spoločnosti. Jeho misionári zaujímali poslucháčov samým svojím výzorom, nevyvolávali najmenšiu paniku či odpor. S miernosťou sa spája pozitívne chápanie tematiky kázní, čoho sa tak usilovne domáhajú súčasní teoretici kazateľstva.“⁸⁴

Žiadny heretik sa neobrátil z veľkej dišputy, ani z jemnosti argumentov, ale vždy z miernosti. Takáto čnosť má silu pritiahnúť duše k Bohu.⁸⁵

Sv. Vincent odporúčal svojim misionárom, aby boli „vľúdni, srdeční a s pohodou na tvári.... Pravý misionár sa bude snažiť vzbudiť radosť a dôveru u všetkých, ktorí sa k nemu priblížia... taká zdvorilosť získava a priťahuje srdcia...“⁸⁶ V kázňach sa mali ďalej vyvarovať „haneniu, karhaniu a vyhrážkam“⁸⁷ (Porov. tiež DH 11, UR 7).

Vždy bolo nevyhnutné dávať si pozor na vlastnú výbušnosť. Táto čnosť miernosti je čnosťou, ktorá spočíva v prekonávaní, ovládaní vlastnej prudkosti, výbušnosti. Nik nie je stálejší v dobrom ako tí, čo sú mierni a vľúdni. Naopak tí, čo sa nechávajú unášať

---

⁸¹ Porov. S. VINCENZO DE' PAOLI, *Conferenze ai Preti della Missione*, s. 666.

⁸² *Duchovné rozhovory s misionármi 1*, s. 43.

⁸³ Porov. S. VINCENZO DE' PAOLI, *Conferenze ai Preti della Missione*, s. 666.

⁸⁴ KOWALIK, J., *Ludové misie v duchu a tradícii Misijnej spoločnosti sv. Vincenta de Paul*, s. 9.

⁸⁵ Porov. S. VINCENZO DE' PAOLI, *Conferenze ai Preti della Missione*, s. 88.

⁸⁶ KOWALIK, J., *Ludové misie v duchu a tradícii Misijnej spoločnosti sv. Vincenta de Paul*, s. 18.

⁸⁷ Tamže, s.18.

hnevom búrlivosťou sú často nestáli, lebo robia podľa vlastného zdania a vznetlivo. Sú ako prúdy rieky, čo majú silu a dravosť jedine počas záplav a hneď potom sa vysušia. Naopak rieky, ktoré predstavujú vľúdne osoby idú bez hluku, s pokojom a nikdy nevysychajú.⁸⁸

2.5.4. Láskevost'

„Láskevost'. Ako hovorí sám sv. Vincent: «táto vlastnosť získava srdcia a priťahuje ich» (SV XII, 189). A ešte: «Ak niekoho nezískame láskevost'ou a trpezlivosťou, bude veľmi ťažké získať ho niečím iným» (SV VII, 226). Iné postoje, ktoré môžeme použiť dnes vo vzťahu k slovu «láskevost'», by boli: byť milý, šarmantný, vľúdny, sympatický. V istom zmysle je zviazaná s poníženosťou, pretože je to čnosť, ktorá umožní chudobným, aby sa k nám priblížili. Je to čnosť, ktorá nás urobí prístupnými.

Láskevost' nie je agresívna, hnevlivá ani hlučná... Je to čnosť, ktorá pomáha budovať dôveru, ktorú iní majú v nás, pretože ak sme milí, tí, ktorí sú nesmelí sa nám otvorlia. Sv. Vincent hovorí: «Nikto nie je vernejší a stálejší v dobrom, ako tí, ktorí sú láskeví a dobromyseľní» (SV XI, 65).⁸⁹

Čnosť láskevosti nás zbavuje ťažkosti komunikácie medzi sebou, ako aj so svojimi blízkymi a stáva sa tak dušou dobrého rozhovoru. Robí nás teda prístupnými pre všetkých. Robí komunikáciu nielen užitočnou, ale aj potešujúcou. Napomáha tomu, že sme pri rozhovore zdvorilí a vľúdni jeden voči druhému. Tak ako nás spája láska ako členov toho istého tela, tak láskevost' zdokonaľuje túto jednotu.⁹⁰ A napokon túto jednotu potom aj vidieť. Stáva sa vzorom, príkladom pre tých, ktorým ohlasujeme Krista aj prostredníctvom „malej metódy“.

Vincent obzvlášť odporúča svojim spolubratom praktizovanie čnosti láskevosti pri práci s chudobnými na dedinách tvrdiac, že sa znechutia a neodvážia sa priblížiť k misionárom, ak by boli voči nim príliš prísni alebo kládli na nich vysoké nároky. Ale keď sa s nimi jedná láskevavo a srdečne, pochopia aj iné dôležité skutočnosti podľa toho, na čo kladieme dôraz. Rovnako sú aj disponovanejší na prijatie dohier, ktoré sú im

⁸⁸ Porov. S. VINCENZO DE' PAOLI, *Conferenze ai Preti della Missione*, s. 86n.

⁸⁹ GAY, G., *Pôst 2007 in Vincentínske ozveny*, s. 3.

⁹⁰ Porov. S. VINCENZO DE' PAOLI, *Conferenze ai Preti della Missione*, s. 90.

predkladané.⁹¹

2.5.5. Horlivosť za spásu duší

Keď hovorí misionár, hovorí človek povolaný Bohom na spásu duší; pretože našim cieľom je starať sa o ich spásu.⁹²

„Sv. Vincent hovorí: «Ak Božia láska je oheň, tak potom horlivosť je jeho plameňom» (SV XII, 307-308). Je to dôsledok srdca, ktoré je skutočne naplnené súcitom. Jedná sa o zaniehanie za Krista, zaniehanie za ľudstvo a mimoriadna vášeň pre chudobných. Horlivosť je naozajstná misionárska čnosť. Prejavuje sa disponovanosťou, pripravenosťou k službe a k samotnej evanjelizácii, hoci je niekto aj starý a chorý. Ako hovorí sv. Vincent: «Aj ja sám, hoci som už starý a nevládny, nesmiem zanechať túto dispozíciu v sebe ísť hoci aj do Indie, aby som tam získaval duše pre Boha» (SV XI, 402).

K čnosti horlivosti sa viaže pocit nadšenia, ktorý pozýva k činnosti. Sv. Vincent tiež hovorí: «Milujme Boha, bratia moji, milujme Boha, ale nech je to na úkor námahy našich rúk a potu našich tvárí» (SV XI, 40). Horlivosť môžeme chápať ako konkrétny výraz afektívnej lásky alebo aj efektívnej lásky, ktorá je motivovaná súcitom. Ako to ešte inde hovorí sv. Vincent: «Pamätajte si, že sú milióny duší, ktoré k vám vystierajú svoje ruky a volajú vás» (SV I, 252) vašim menom.⁹³

Taktiež je treba držať sa toho, že nikdy nebudeme praví kresťania, pokiaľ nebudeme pripravení všetko stratiť a dať aj náš život pre lásku a na slávu Ježiša Krista, rozhodnúc sa vybrať si skôr mučenícke nástroje a smrť ako stratiť lásku božského Spasiteľa. Sv. Vincent teda dáva prednosť až takejto krajnej horlivosti, aby sa tak misionár mohol sám stať vzorom tak v čnosti, ako v celom svojom živote, aby zachránil svoj život, a životy tých, ktorým je v tomto zmysle vzorom. „Kto chce ísť za mnou, nech zaprie sám seba, vezme svoj kríž a nasleduje ma. Lebo kto by si chcel život zachrániť, stratí ho, ale kto stratí svoj život pre mňa, nájde ho“ (Mt 16,24bn.).

„Misionársky stav je stavom apoštolským. Pozostáva ako u apoštolov v tom, že

---

⁹¹ Porov. S. VINCENZO DE' PAOLI, *Conferenze ai Preti della Missione*, s. 90n.

⁹² Porov. Tamže, s. 96.

⁹³ GAY, G., *Pôst 2007*, in *Vincentínske ozveny*, s. 3n.

všetko opúšťame a zanechávame pre Krista Pána, aby sme ho nasledovali a stali sa pravými kresťanmi.⁹⁴

---

⁹⁴ *Duchovné rozhovory s misionármi 1*, s. 104.

3. „Malá metóda“ v praxi za čias sv. Vincenta

Ak chceme zasadiť „malú metódu“ do praxe za čias sv. Vincenta, je potrebné vychádzať z jedného z cieľov, pre ktorý bola Misijná spoločnosť založená. Týmto je: „Hlásanie evanjelia chudobným, predovšetkým dedinskému ľudu.“⁹⁵

Toto ohlasovanie sa deje predovšetkým misiami, tak ľudovými ako aj „medzi pohanmi, alebo medzi národmi.“⁹⁶

3.1. Misie

Podľa Kódexu kánonického práva je povinnosťou farárov „usporiadať kázne, ktoré sa nazývajú duchovnými cvičeniami a svätými misiami, alebo iné formy kázní, primerané potrebám“.⁹⁷

Páter Luigi Mezzadri definuje ľudové misie ako určitú formu mimoriadnej kázne systematického charakteru, zahrňujúcej v sebe charakter obrátenia, poučenia a povzbudenia komunit (farností) už evanjelizovaných.

Misie sa tak stávajú určitou syntézou:

- duchovných cvičení,
- dogmatickej a morálnej katechézy,
- praktizovaním modlitby a spovede.

Ak teda berieme do úvahy typológiu misií, môžeme vidieť, že misie boli dvojakého druhu:

- 1) katechetické;
- 2) penitenciálne.⁹⁸

Aj z tohto dôvodu je nevyhnutné poukázať na využitie „malej metódy“ pri katechizácii a tiež pri generálnej spovedi, ktorá bola neodmysliteľnou súčasťou misií, a teda nevyhnutne aj tematikou kázní.

Základné prostriedky, ktoré smerujú k dosiahnutiu cieľa misií sú: „Božie slovo,

---

⁹⁵ SV. VINCENT DE PAUL, *Všeobecné pravidlá Misijnej spoločnosti*, in *Konštitúcie a štatúty Misijnej spoločnosti*, s. 5.

⁹⁶ *Konštitúcie Misijnej spoločnosti*, Rím 1984, in *Konštitúcie a štatúty Misijnej spoločnosti*, s. 89.

⁹⁷ *Kódex kánonického práva*, SSV, Trnava 1996, s. 293.

⁹⁸ Porov. MEZZADRI, L., *Presentazione*, in NUOVO, L., *La predicazione missionaria vincenziana tra '600 e '700*, s. 9.

modlitba, ako aj spoveď a sv. prijímanie.⁹⁹

3.1.1. „Malá metóda“ a katechizácia

„Malá metóda“ pomohla sv. Vincentovi, ako aj tým, čo ju používali, osloviť množstvo ľudí.¹⁰⁰ Misionári ju využívali aj pri katechizácii. Bola zaradená do programu misií. V katechizácii bol hlavnou úlohou výklad pravdy pokojným spôsobom, vyhýbajúc sa vonkajším vplyvom.¹⁰¹

„Vincent de Paul vie, že hodnota a rola Božieho slova v dejinách spásy je zoširoka rozobratá v Biblii. Božie zjavenie svoju plnosť a svoje vyvrcholenie dosiahlo v spasiteľnom diele Ježiša Krista... Odvoláva sa predovšetkým na Evanjelium a na príklad Ježiša Krista, ktorý vo svojom pozemskom poslaní na prvé miesto kládol hlásanie Božieho slova..., adresované predovšetkým chudobným.

On chcel nielen všeobecným spôsobom nasledovať Krista v hlásaní Evanjelia chudobným, ale ba čo viac, chcel byť nasledovateľom Krista aj v štýle, v spôsobe a metóde kázania, hlásania Božieho slova. Úmysel sa mu nielen podaril, ale svojou «malou metódou» dal základ novej evanjelizácii.¹⁰²

Na ukážku katechizácie predložil svojim spolubratom príklad jedného starého jezuitského pátra, ktorý desať rokov kázal na kráľovskom dvore. Keď mal šesťdesiat rokov, ťažko ochorel a hrozila mu smrť. Vtedy mu Boh dal poznať márnosť jeho vzletných kázni a prejavov, ktorými štekli uši poslucháčov, ale mali málo osohu. Pretože mu Boh poslal výčitky svedomia, len čo sa vyzdravel, požiadal o dovoľenie odísť katechizovať do dedín a jednoducho kázať ochotným sedliakom. A vytrval tak ešte ďalších 20 rokov až do svojej smrti.¹⁰³ Aj takýmto spôsobom Vincent povzbudzoval a poukazoval na dôležitosť jednoduchých kázni, na dôležitosť jednoduchosti slov pri katechizácii.

Dôležitosť katechizácie je o to potrebnejšia, o čo je väčšia nevedomosť ľudí. A tu

---

⁹⁹ KOWALIK, J., *Ludové misie v duchu a tradícii Misijnej spoločnosti sv. Vincenta de Paul*, s. 15.

¹⁰⁰ Porov. STANČEK, E., *Malá metóda a najplnšia forma kázne*, s. 58.

¹⁰¹ Porov. MEZADRI, L., *Presentazione*, in NUOVO, L., *La predicazione missionaria vincenziana tra '600 e '700*, s. 9.

¹⁰² STANČEK, E., *Malá metóda a najplnšia forma kázne*, s. 58-59.

¹⁰³ Porov. *Duchovné rozhovory s misionármi 1*, s. 64.

kladie Vincent veľký dôraz na zodpovednosť každého misionára, ktorý stretne svojho blížneho a nepoučí ho o tajomstvách potrebných ku spáse: „Je to veľká chyba, keď vidíme, že blížny nie je poučený o tajomstvách potrebných ku spáse a podľa možnosti ho nepoučíme o nich.“¹⁰⁴

„Každý kresťan má povinnosť poučovať druhého kresťana o veciach potrebných ku spáse, ak ich tento nepozná. Sme to povinní robiť, keďže sme kňazi, misionári.“¹⁰⁵

Ako vlastne katechizovať? Tu Vincent uvádza príklad z Jánovho evanjelia o samaritánke, od ktorej si pýta vodu (Jn 4). Ježiš si najskôr žiada od nej vodu. A takto majú robiť aj misionári. Najskôr sa treba opýtať niečo z každodenného života, čo je pre toho človeka aktuálne, dôležité a až potom prejsť ku samotnej katechizácii.¹⁰⁶

Katechizmus mal teda veľkú dôležitosť v misiách Spoločnosti. Zo svojej skúsenosti sám sv. Vincent priznával katechizmu hlavné ovocie misií; preto vyzýval svojich misionárov, aby boli zdatnými majstrami umenia učiť.¹⁰⁷ Ovocie misií záleží od katechizmu... A rovnako je dôležité pripájať ku katechizmu aj povzbudivé príbehy.¹⁰⁸

Misijná spoločnosť mala jeden svoj katechizmus, ktorý sa inšpiroval Rímskym katechizmom a ktorého sa misijní kňazi pridŕžovali a ho používali.

Počas misií bol tzv. malý a veľký katechizmus. Malý katechizmus sa konával skoro odpoľudnia a trval okolo trištvrté hodiny a jeho cieľom bolo vyučovanie, a to hlavne preto, že bol určený skôr pre deti a tých, čo sa pripravovali na prvé sv. prijímanie. Veľký katechizmus bol večerný. Predpokladal väčšiu účasť ľudu a bolo dobré vykonávať ho od ambonu, aby bolo vidieť všetok ľud.¹⁰⁹

---

¹⁰⁴ Tamže, s. 307.

¹⁰⁵ Tamže, s. 121.

¹⁰⁶ Porov. Tamže s. 308,.

¹⁰⁷ Porov. NUOVO, L., *La predicazione missionaria vincenziana tra '600 e '700*, s. 41.

¹⁰⁸ Porov. S. VINCENZO DE' PAOLI, *Opera Omnia Corrispondenza III*, CLV, Roma 1953, s. 15.

¹⁰⁹ Porov. NUOVO, L., *La predicazione missionaria vincenziana tra '600 e '700*, s. 42.

3.1.1.1. Témy katechetického vyučovania

Boli nimi predovšetkým:

1. Vstupný prejav.
2. Stvorenie.
3. Koniec stvorenia.
4. Viera.
5. O Najsvätejšej Trojici.
6. O troch osobách.
7. O vtelení.
8. O vykúpení.
9. O eucharistii.
10. Ďalšia o eucharistii.
11. Hriech.
12. Hriech všedný a smrteľný.
13. Účinky hriechu.
14. O zmierení - spovedi.
15. O ľútosti.
16. O predsavzatí.
17. O žalobe.
18. Prekážky ku spovedi.
19. Zadosťučinenie.
20. O odpustkoch.
21. Príprava na prijímanie.
22. O najsvätejšej Panne.
23. Znak svätého kríža.

Tieto témy dopĺňajú alebo rozširujú témy v kázni; veľké miesto je určené hlavným tajomstvám viery, sviatostiam a medzi nimi Eucharistii a predovšetkým spovedi so slabou pripravenosťou. V katechizme bola jedna časť venovaná vysvetľovaniu a druhá otázkam a odpovediam, pričom sa stále pridržalo miestnych situácií a rozumného výberu tém, v ktorých sa niektorým prítomným kládli otázky.

Ak našli misionári nejakú zakorenenú nevedomosť v základných poznaniach týkajúcich sa viery, dávali aj doplnkové hodiny kresťanskej náuky.¹¹⁰

3.1.2. „Malá metóda“ a generálna spoveď

„V stredoveku sa pre pracovníkov v misiách prijal názov «pocestní kazatelia», alebo „kazatelia pokánia“. V 16. storočí ich začali nazývať misionármi.“¹¹¹

Za vznik Spoločnosti môžeme ďakovať práve misiám, presnejšie dňu Obrátenia sv. Pavla, kedy odznela prvá misijná kázeň: „Prvou kázňou bola príprava ľudu na generálnu spoveď. Tú kázeň Boh hojne požehnal.“¹¹²

„Malá metóda“ sa teda Vincentovi osvedčila aj pri sviatosti zmierenia. Kázne s touto tematikou prinášali nové milosti a menili životy ľudí.¹¹³

„Kázeň o generálnej spovedi Vincent zaradil ako závažný prvok do programu misií. Skúsenosť už skoro štyri storočia ukazuje jasne tak potrebu tejto kázne ako aj jej účinnosť. Predstavuje totiž základ misií sv. Vincenta. Takáto kázeň je silným podnetom pre dôkladné obrátenie a všade prináša neobyčajné ovocie... Prehľbuje tiež atmosféru a sústredenie pre lepšie prežitie misií.“¹¹⁴

„Ak misie majú byť realizáciou tajomstva, tak cesta k tomuto cieľu musí viesť cez zmierenie s Kristom a Cirkvou, ktoré sa realizuje vo sviatostnom pokání. Preto misionári sv. Vincenta vynakladajú všetko úsilie, aby presvedčili veriacich o nevyhnutnosti tohto prvého kroku obrátenia. Upozorňovať na to treba predovšetkým v kázňach. Nielen v kázňach o hriechu a o spovedi, ktoré v podstate hovoria o tomto predmete. Každá kázeň – od úvodnej až po poslednú – má obsahovať jasné narážky na spoveď, a to spoveď počas misií. Okrem kázne o generálnej spovedi misionári majú kázeň o spovedi z hľadiska jej dogmaticko-apologetického chápania, ktorá je potrebná zvlášť pre poslucháčov – mužov. Okrem kázni sa využívajú tzv. pastoračné poznámky s cieľom povzbudiť ku spovedi... Po

---

¹¹⁰ Porov. NUOVO, L., *La predicazione missionaria vincenziana tra '600 e '700*, s. 42n.

¹¹¹ KOWALIK, J., *Ľudové misie v duchu a tradícii Misijnej spoločnosti sv. Vincenta de Paul*, s. 8.

¹¹² *Duchovné rozhovory s misionármi 1*, s. 110.

¹¹³ Porov. STANČEK, E., *Malá metóda a najplnšia forma kázne*, s. 65.

¹¹⁴ KOWALIK, J., *Ľudové misie v duchu a tradícii Misijnej spoločnosti sv. Vincenta de Paul*, s. 17.

kázni o generálnej spovedi sa obyčajne robí s veriacimi spytovanie svedomia.¹¹⁵

Okolo dvadsať tém je venovaných, alebo lepšie povedané zameraných na to, čo bolo hlavným cieľom vincentínskych misií, teda nabádať veriacich ku generálnej spovedi z celého svojho života.¹¹⁶

„Predmetom záujmu je tiež ukazovateľ účinnosti misií. Ako najväčší úspech treba uznať, ak k spovedi pristúpia dve tretiny celkového počtu farníkov. Ostatná časť pripadá na deti pred prvou spoveďou a na neprítomných z nezavinených dôvodov. Táto norma sa môže výnimočne zmeniť, napríklad ak je vo farnosti veľa mladých mnohodetných manželstiev...“¹¹⁷

3.2. „Malá metóda“ v misijných kázňach

„Božie slovo môže počas misií mať rôzne podoby, avšak najlepšie sa vyjadruje formou kázne.“¹¹⁸

Vhodné je uvedomiť si, že „misijné kázne v zásade neposkytujú poslucháčom veľa nových myšlienok, pretože sa zaoberajú hlavne základnými a známymi pravdami. Avšak tieto pravdy, hlásané prístupným spôsobom a s nadšením, nachádzajú nebývalý ohlas v myšliach a srdciach poslucháčov, niekedy ich zasiahnu ako blesk. Poznali ich doteraz, ale nezakusovali.“¹¹⁹

Rovnako nevyhnutné je, aby „misijné príhovory mali solídny teologický obsah, pravý pokrm Cirkvi pre duše, to, čím Cirkev vždy a všade žila a čo stále a isto učila. To, čo má za sebou nepochybné Božiu autoritu a nie je ľudským výmyslom, a preto sväto zaväzuje všetkých veriacich a samotnej kázni misionára dáva akcent istoty, pomazania a moci.“¹²⁰

„Misijná kázeň má mať osobitné charakteristiky, lebo je to druh evanjelizačného ohlasovania. V misijnej kázni treba predstaviť udalosť spásy, ktorá spočíva v podstate v

---

¹¹⁵ KOWALIK, J., *Ludové misie v duchu a tradícii Misijnej spoločnosti sv. Vincenta de Paul*, s. 20.

¹¹⁶ Porov. NUOVO, L., *La predicazione missionaria vincenziana tra '600 e '700*, s. 32.

¹¹⁷ KOWALIK, J., *Ludové misie v duchu a tradícii Misijnej spoločnosti sv. Vincenta de Paul*, s. 20n.

¹¹⁸ Tamže, s. 15.

¹¹⁹ Tamže, s. 16.

¹²⁰ Tamže, s. 16.

tom, že Boh sa nám dáva v Ježišovi Kristovi. Túto udalosť treba ukázať nielen v historickej perspektíve, ale ako skutočnosť, ktorá sa aktualizuje v prítomnej chvíli. Misijná kázeň, to je poslanstvo spásy, ktoré majú poslucháči prijímať ako priamo im adresovanú výzvu. Výzvu, ktorá si vyžaduje odpoveď: áno alebo nie.¹²¹

„Božie slovo iniciuje, posilňuje a nasycuje vieru, ale len vtedy, keď je zrozumiteľné pre poslucháčov. Aby urobil účinným a plodným hlásanie Božieho slova, sv. Vincent zvolil tzv. «malú metódu» hlásania evanjelia, kázni, ako aj jednoduchý, rodinný spôsob a štýl, pochopiteľný pre všetkých.»¹²² A v tomto sa snažil ísť líniou veľmi praktickou a nie teoretickou, podľa zásady: „Daj, čo kážeš a káž čo chceš.»¹²³

Povolanie k misiám je pokračovaním Ježišovho poslania a týmto poslaním je zjavovanie činnej Božej lásky.¹²⁴

Ľudové misie, ktoré spočívajú v súhrnnom poučení a v generálnej spovedi, a to aj prostredníctvom „malej metódy“, sú pre Vincenta priamym prostriedkom, ako uskutočňovať zrelý kresťanský život, ktorý je naozaj nadprirodzený.¹²⁵

Vincent povzbudzuje misionárov slovami: „Musíme pracovať na tom, aby sa Boh dostal dokonale k vláde najskôr v nás, a potom v ostatných. V tej miere, ako pracujeme na vlastnom zdokonaľovaní, staneme sa tiež skôr schopnými prinášať plody pre blížneho. A rovnako nám nič neprospeje, ak vykonáme pre druhých podivuhodné veci, ak sme zanedbali vlastnú dušu. A preto je nevyhnutný vnútorný život, o ktorý sa musíme usilovať, lebo ak chýba on, chýba všetko.»¹²⁶

„Kážme dušiam Ježiša jednoducho, úprimne a ponížene, ale aj mocne a s láskou. Nesnažme sa uspokojiť seba, ale Boha, získať duše a privádzať ich k pokániu, lebo všetko ostatné je iba márnivosť a pýcha. Áno postupovať inak je iba pýcha, číra pýcha. Uvedomte si dobre, že Boh raz potresce tých, čo sa ňou nechali strhnúť.

A tak bratia moji, máme si od Boha priať a prosieť, aby ráčil každému jednotlivcovi dať milosť konať jednoducho, ponížene a úprimne: kázať čistú pravdu evanjelia ako to učil

---

¹²¹ Tamže, s. 15.

¹²² STANČEK, L., *Malá metóda a najplnšia forma kázne*, s. 60.

¹²³ *Duchovné rozhovory s misionármi 1*, s. 73.

¹²⁴ Porov. DODIN, A., *Spiritualita sv. Vincence de Paul*, s. 59.

¹²⁵ Porov. Tamže, s. 46.

¹²⁶ Porov. Tamže, s. 52.

sám náš Pán, aby rozumel každý, aby každý mohol mať úžitok z toho, čo hovoríme.“¹²⁷

Za zmienku stojí poznamenať, že aby misionári, poslaní mimo Francúzska, boli schopní pracovať ešte efektívnejšie, boli pozvaní nielen aby sa učili jazyk, ale aj vstúpili, nakoľko to bolo možné, do mentality a do zvykov krajiny, v ktorej sa nachádzali. Môžeme preto vidieť prvých misionárov z Turínskeho domu ako si prispôbili svoje priezviská talianskemu jazyku; medzi nimi z Martin na Martino, z Pesnel na Pinelli, z Rivet na Rivetti. Podľa potreby sa museli tiež naučiť aj miestny dialekt.¹²⁸

3.2.1. Témy misijných kázní

„Tematika misijných kázní „má vystihnúť logicky usporiadaný celý problém viery a morálky... Úvodné kázne sa týkajú základných problémov, ako duša, spása, pokánie, obrátenie...

Čo sa týka iných tém, tak majú zohľadňovať problematiku viery, tajomstva Cirkvi, apoštolátu, spoločenstva, kňazstva... Okrem toho problematiku modlitby, svätej omše, lásky k blížnemu, Eucharistie... Obsah misijných kázní má zohľadňovať tri známe cesty: očisťujúcu, osvecujúcu a zjednocujúcu.“¹²⁹

Od prvých rokov založenia boli predložené a zozbierané kázne pre využitie misionárov s rôznymi témami so zámerom pomôcť pripraviť sa a uľahčiť tak úlohu kazateľom. Viackrát bola predložená otázka mať jednu zbierku pohodlnú a krátku. Za generálneho otca Jeana Bonneta sa samotný projekt stal napokon aj realitou. A skutočne, v obežníku 1. januára 1712 sa ohlásilo: „Rozhodli sme sa s pánmi asistentmi a pánmi Dupleinom, Delanionom, Capperonom a Calosom, počas približne troch mesiacov, prezrieť, opraviť a uviesť do praxe 50 misijných kázní, sledujúc metódu a štýl vlastný Spoločnosti.“ Práca bola dovedená do konca a 16. augusta 1712 generálny otec Bonnet mohol oznámiť celej Spoločnosti zásielku jednej zbierky 55 kázní a hovoril: „Našou prvoradou úlohou je ohlasovať evanjelium chudobným dedinským ľuďom, čo znamená kázať im a poučovať ich spôsobom jednoduchým, celistvým a úmerným ich schopnosti.

¹²⁷ *Duchovné rozhovory s misionármi 1*, s. 387n.

¹²⁸ Porov. NUOVO, L., *La predicazione missionaria vincenziana tra '600 e '700*, s. 26n.

¹²⁹ KOWALIK, J., *Ľudové misie v duchu a tradícii Misijnej spoločnosti sv. Vincenta de Paul*, s. 17.

Zosnulý Pán Vincent, náš najctihodnejší otec, sa snažil zo všetkých svojich síl formovať slovom a príkladom svojich prvých synov tak, ako naši otcovia, spôsobom kázania, ktorý sa zhoduje s úmyslom, že Boh si poslúžil Spoločnosťou na posvätenie a spasenie chudobných, jednoduchých, málo poučených a veľmi zanedbaných ľudí. V zbierke týchto 55 kázní ako modelu formácie nových misionárov - aj keď ich neposielame vo všetkom dokonalé, ale sú rozumné, celistvé, premyslené a primerané úmyslu, ktorý sme mali - chceme pomôcť našim mladým kňazom, aby si navykli kázať jednoduchým spôsobom, ktorý je opäť v zhode s duchom Spoločnosti a je prijateľný aj pre chudobný dedinský ľud.“ A dokončil: „Nie je dôvod nosiť túto zbierku kázní na misie z dôvodu, že sa stratíme, či pomýlime; je lepšie, ak zostane na izbe superiora, ktorý ju odovzdá tým, čo ju budú potrebovať v čase letného odpočinku, ktorý si doprajeme po našich misiách.“ Texty teda mali slúžiť na vzdialenú prípravu, nikdy nie na bezprostredné použitie. Zozbierané kázne mali nasledujúce témy:

1. Kázeň, ktorá môže slúžiť na ohlasovanie niekoľko týždňov pred začiatkom misií.
2. O spáse.
3. O pokání.
4. O skúške.
5. O skúške z hriechu.
6. Hriech.
7. Božie slovo.
8. Kajúcnosť.
9. Bežná spoveď.
10. Generálna spoveď.
11. Smrť.
12. Individuálny úsudok.
13. Dobré predsavzatie.
14. Smrť hriešnikov.
15. Opilstvo.
16. O zatajení hriechov kvôli hanbe.
17. Božie prikázania.

18. Viera.
19. Posledný súd.
20. Telesné tresty a útrapy v pekle.
21. Duchovné tresty a útrapy v pekle.
22. Nádej.
23. Prísaha.
24. Rúhanie.
25. Svätenie nedele.
26. Úcta, ktorá prináleží chrámom.
27. Dobré diela.
28. Sviatosť manželstva.
29. Povinnosti detí voči rodičom.
30. Povinnosti pánov a paní.
31. Povinnosti sluhov a služobníc.
32. Povinnosti otcov a matiek voči deťom.
33. Hnev.
34. Osoby zosobášené.
35. Láska Božia.
36. Modlitba.
37. Láska k nepriateľom.
38. Láska k blížnemu.
39. Možnosť záchrany.
40. Budúcnosť.
41. Navrátenie.
42. Oddaľovanie pokánia.
43. Zadosťučinenie.
44. Na cti utfhanie - osočovanie, ohováranie.
45. Škandál.
46. Raj.
47. Svätokrádežné sv. prijímanie.

48. Úcta k Panne Márii.
49. Choroby.
50. O praktizovaní kresťanského života.
51. Šieste prikázanie.
52. Opätovné upadanie do hriechu.
53. Ovocie sv. prijímania.
54. Obnova procesie.
55. Vytrvalosť.

Tieto témy siahajú do čias sv. Vincenta, ale ich samotný obsah bol plne prepracovaný okolo roku 1700.

Chýba jedna špecifická kázeň o odpustení, ktorá bola na misiách určite prednesená. Možno si tiež všimnúť témy vzťahujúce sa na eschatologické skutočnosti, ktoré mali významné miesto: smrť, súd, peklo s telesnými a duchovnými trestami, raj. Boli často preberané. Kládol sa väčší dôraz na strach, ako na lásku k Bohu. Aj napriek tomu, že misijní kňazi mali povest' prísnosti, nepopúšťali príliš uzdu fantazijným, či hrôzostrašným a strhujúcim predstavám. To, čo hovorievali, malo za úlohu vzbudiť posvätný strach, vytvoriť odpor voči hriechu a zlu, ale bez oddelenia nádeje a dôvery v Božie milosrdenstvo. Snažili sa pohnúť k pokániu alebo aspoň ku kajúcnosti voči vlastným chybám. Len jedna kázeň je o šiestom prikázaní a jedna o manželských povinnostiach. Udivuje neprítomnosť jednej špecifickej kázne vzťahujúcej sa na lásku k chudobným a chorým i keď táto tematika bola spomenutá v láske k blížnemu.¹³⁰

---

¹³⁰ Porov. NUOVO, L., *La predicazione missionaria vincenziana tra '600 e '700*, s. 29-32.

4. Aktuálnosť „malej metódy“ dnes

Ak chceme správne definovať „malú metódu“ a poukázať na jej aktuálnosť a využitie v súčasnosti, je potrebné ísť ku koreňom, kde vznikla. V tomto zmysle sú nimi práve misie, ktoré boli prvým miestom, kde bola používaná. Túto časť sme však už rozobrali v predchádzajúcej kapitole. Teraz sa pokúsime vysvetliť jej aktuálnosť podľa dnešného vnímania misií.

Medzi rozličnými spôsobmi, ako vykonávať misijnú činnosť, sa kladie najväčší dôraz na ohlasovanie Božieho slova.¹³¹ „Hlásaním evanjelia Cirkev privádza všetkých, čo ju počujú, k viere a vyznávaniu viery, pripravuje ich na krst, vymaňuje z otroctva bludu a privieľa ich ku Kristovi, aby v ňom rástli v láske, kým nedosiahnu plnosť.“ (LG 17) Sám Ježiš „na začiatku svojej činnosti ohlásil, že je poslaný priniesť chudobným blahozvesť.“ (RM 14) Napokon, toto samé je aj poslaním Misijnej spoločnosti.

V tomto zmysle sú kladené určité požiadavky aj na kazateľa dnes. Kazateľ musí ohlasovať kresťanstvo ako celok, ako aj to, čo ešte ani sám neuskutočňuje... Neohlasujeme nás samých, ale Ježiša (porov. 2Kor 4,5), aj keď sa súčasne na kazateľa kladú neľútostné požiadavky. Subjektívna svätosť kazateľa vždy zostane v pozadí objektívnej svätosti posolstva, ktoré on musí hlásať.¹³²

„Je to Duch, ktorý nás pobáda ohlasovať veľké diela Božie.“ (RM 1) „Ved' ak hlásam evanjelium, nemám sa čím chváliť; to je moja povinnosť a beda mi, keby som evanjelium nehlásal.“ (1Kor 9,16)

„To, čo rozhoduje o aktuálnosti, ba dokonca o modernosti metódy sv. Vincenta, čo jej tiež zároveň vtláča špecifický znak, sú také prívlastky ako: jednoduchosť, miernosť pri zaobchádzaní s poslucháčmi a penitentmi, ako aj pozitívne chápanie morálnej problematiky.“¹³³

---

¹³¹ Porov. GARUTI, A., *Il mistero della Chiesa*, Ponteficio Ateneo Antonianum, Roma 2004, s. 180.

¹³² Porov. UFFICIO DELLE CELEBRAZIONI LITURGICHE DEL SOMMO PONTEFFICE, *Inizio del ministero petrino del vescovo di Roma Benedetto XVI*, Libreria Editrice Vaticana, Città Vaticana 2006, s. 446.

¹³³ KOWALIK, J., *Ludové misie v duchu a tradícii Misijnej spoločnosti sv. Vincenta de Paul*, s. 8.

4.1. Kázeň podľa dokumentov Cirkvi

„Pod názvom homília, ktorá má vychádzať z posvätného textu, sa chápe vysvetlenie niektorého aspektu textu Svätého písma alebo iného textu z Ordinária alebo z Propria omše zo dňa, pričom sa berie do úvahy či už tajomstvo, ktoré sa slávi, alebo osobitné potreby poslucháčov“ (IO 54).

Aktuálnosť „malej metódy“ spočíva vo veľkom dôraze na praktickú aktualizáciu Božieho slova, ktorá je cieľom každej homílie. Homília teda podáva Božie slovo existencijným spôsobom. Pomáha poslucháčovi lepšie chápať tajomstvo vykúpenia. Zaangažúva ho do vykupiteľského diela. Totiž predložené fakty majú byť predkladané tak, aby ich poslucháč aj prijal, aby sa ho dotýkali a považoval ich aj za potrebné vo svojom živote. Rovnako dôležitý je aj príklad. Homília má teda byť praktickým oslovením poslucháčov. Má riešiť a hodnotiť životné udalosti i tých, ktorým je adresovaná. Nemá tu mať priestor moralizovanie, ale treba klásť pred oči Ježiša Krista a jeho učenie.¹³⁴

„Prvou povinnosťou kňazov ako biskupských spolupracovníkov je zvestovať všetkým Božiu blahozvesť, aby plnili príkaz: «Chodte do celého sveta a hlásajte evanjelium všetkému stvoreniu» (Mk 16,15), a tak utvárali a zveľaďovali ľud Boží. Lebo slovom spásy sa viera u neveriacich roznečuje a u veriacich udržuje, a ňou vzniká a rastie pospolitosť veriacich, podľa slov Apoštola: «Viera závisí od hlásania a hlásanie je zasa skrze slovo Kristovo.» (Rim 10,17)“ (OT 4). Úlohou kňazov je teda zvestovať pravdu evanjelia, na ktorej aj oni sami majú účasť. Rovnako je dôležitý aj ich vlastný príklad, ktorým aj pohanov môžu privádzať k Bohu. „Kazateľskou činnosťou ohlasujú neveriacim tajomstvo Kristovo, či podávajú kresťanské pravdy v katechéze a vykladajú učenie Cirkvi, alebo sa usilujú rozoberať aktuálne problémy vo svetle Kristovom, vždy majú učiť nie svoju múdrosť, ale slovo Božie a naliehavo vyzývať všetkých k obráteniu a svätosti. Kazateľská činnosť v súčasných pomeroch... nesmie vysvetľovať slovo Božie iba vo všeobecnosti a abstraktne, ale aby lepšie zaučinkovala na mysle poslucháčov, má aplikovať večné pravdy evanjelia na konkrétne životné okolnosti... kázanie slova Božieho je požiadavkou samého vysluhovania sviatostí, keďže ide o tajomstvá viery, ktorú to slovo vzbudzuje a živí“ (OT 4, 67n.).

¹³⁴ Porov. STANČEK, L., *Malá metóda a najplnšia forma kázne*, s. 73n.

V tom istom dokumente sa požaduje aj výchova seminaristov v oblasti katechézy, ako aj kazateľstva (Porov. OT 19).

Cirkev sa „od počiatku svojich dejín naučila vyjadrovať blahozvesť Kristovu v pojmoch a jazykoch rôznych národov a okrem toho sa ju usilovala objasniť múdrosťou filozofov, a to za tým cieľom, aby primerane prispôsobila evanjelium chápanosti všetkých a požiadavkám múdrych. A táto prispôsobenosť v hlásaní zjaveného slova musí zostať zákonom každého šírenia evanjelia“ (GS 44).

O tejto prispôsobenosti ešte presnejšie pojednáva posynodálna apoštolská exhortácia Pavla VI., *Evangelií nuntiandi*: „Evanjelizácia citeľne stráca na svojej sile a účinnosti, ak neberie ohľad na národ, ku ktorému sa obracia, ak sa nepoužíva jeho jazyk a jeho symboly, ak si nevšíma jeho problémy a tak sa nezaujíma aj o jeho konkrétny život“ (EN 63).

Dôležitá je tiež náležitá príprava a znalosť Božieho slova, a to aj prostredníctvom čítania Písma. „Je potrebné, aby sa všetci klerici, najmä však Kristovi kňazi, ako aj ostatní, čo sa ako diakoni a katechéti venujú službe slova, oddali vytrvalému čítaniu a dôkladnému štúdiu Písma svätého, aby sa nik z nich nestal iba márnym povrchným hlásateľom slova Božieho, keďže ho nepočúva vo svojom vnútri... čítanie Písma svätého musí sprevádzať modlitba, aby sa nadviazal rozhovor medzi Bohom a človekom“ (DV 25).

Dei verbum tak preberá princíp sv. Augustína, že „kazateľ musí byť najprv „poslucháčom vnuknutia“... Výzva čítať Písmo sa orientuje logicky predovšetkým na kňazov a ostatných služobníkov slova, ktorých úlohou je ohlasovať slovo Božie. Oni musia ako prví počúvať Božie slovo a nechať sa formovať čítaním a meditovaním svätého Písma.“¹³⁵

„Sväté Písmo má pri slávení liturgie ten najväčší význam. Z neho sa totiž čítajú state, ktoré sa potom vysvetľujú v homílii, z neho sa spievajú žalmy, ono dalo vnuknutie a popud k liturgickým modlitbám, oráciám a spevom a z neho čerpajú úkony a znaky svoj zmysel“ (SC 24).

Ba aplikujúc aj slová Svätého otca Benedikta XVI: „S dôležitosťou Božieho slova

---

¹³⁵ SOLČIANSKY, A., *Sväté písmo v živote Cirkvi*, in TYROL, A., *Dei verbum*, Katolícka univerzita, Ružomberok 2003, s. 116n.

vystupuje aj potreba zlepšiť kvalitu homílie“ (SaC 46), sa stáva „malá metóda“ ešte aktuálnejšou vzhľadom na jej efektívnosť aj dnes. Pápež pokračuje, čo je úlohou homílie: „Jej úlohou je napomáhať plnšie porozumenie a účinnosť Božieho slova v živote veriacich“ (SaC 46). Povzbudzuje aj: „Vyhýbajme sa všeobecným a abstraktným homíliám“ (SaC 46).

Čo sa týka misií, koncil nezaostáva ani v tejto oblasti. „Na Turíce Duch Svätý zostúpil na učeníkov,... Cirkev verejne vystúpila pred zástupy, kázaním sa začalo šíriť evanjelium medzi národmi...“ (AG4). A inde zase pokračuje: „Vlastným cieľom tejto misijnej činnosti je hlásať evanjelium a sadiť Cirkev v národoch a skupinách, v ktorých ešte nezapustila korene“ (AG 6).

Koncil zachádza ešte ďalej a vyzýva všetkých ku evanjelizácii, aj laikov. „Keďže celá Cirkev je misionárska a dielo šírenia evanjelia je základnou povinnosťou ľudu Božieho, posvätný cirkevný snem vyzýva všetkých k hlbokej vnútornej obnove, aby si živo uvedomili svoju zodpovednosť za šírenie evanjelia a mali podiel na misijnej práci medzi pohanmi“ (AG 35). A zase inde: „...všetci synovia a dcéry Cirkvi majú mať živé vedomie vlastnej zodpovednosti voči svetu, pestovať v sebe naozaj katolíckeho ducha a zasvätiť svoje sily dielu šírenia evanjelia. Nech však všetci vedia, že ich prvou a najväčšou povinnosťou, čo sa týka šírenia viery, je žiť hlbokým kresťanským životom“ (AG 36). Týmto koncil zdôraznil aj veľký význam osobného príkladu, ktorý sám osebe je určitou formou evanjelizácie.

4.1.1. Myšlienky sv. Vincenta v porovnaní s dokumentmi Cirkvi

Keď sledujeme celú prácu môžeme povedať, že hoci sv. Vincent žil pred 400 rokmi, jeho učenie sa zhoduje so súčasnými cirkevnými dokumentmi.

Dokumenty zdôrazňujú dôležitosť mnohých vlastností, ktoré má mať kázeň, aby bola prístupná pre poslucháča, praktická a zdôrazňuje aj osobný príklad (Porov. tiež GS 44; EN 63; SaC 46)¹³⁶. Nič iné nerobil ani sv. Vincent. Často prízvukoval, že je nevyhnutné, aj pre samotnú účinnosť slov, aby misionár dosvedčoval to, čo učí svojim

---

¹³⁶ Porov. STANČEK, L., *Malá metóda a najplnšia forma kázne*, s. 73n.

príkladom, teda aby viedol čnostný život. Vincent dokonca samotnú „malú metódu“ nazýva čnosťou: „Je to čnosť, ktorá nám v kázňach pomáha dodržiavať určitý poriadok a štýl, prispôsobený chápaniu a čo najväčšiemu osohu našich poslucháčov...“

Preto hovorím, že naša metóda je čnosť, lebo čnosť nás uschopňuje konať dobré a aj táto metóda nás uschopňuje k dobrému. Keď ju totiž dodržiavame, kážeme s osohom pre každého a prispôsobujeme sa schopnosti a chápaniu nášho poslucháčstva.“¹³⁷

Optatam totius zdôrazňuje povinnosť kňazov zvestovať všetkým Božiu blahozvesť podľa Mk 16,15 a vyslovuje potrebu rozoberať aktuálne problémy vo svetle Kristovom (Porov. OT 4; AG 4, 6).

„Chod'te do celého sveta a hlásajte evanjelium všetkému stvoreniu“ (Mk 16,15). Týmito slovami začína sv. Vincent svoju konferenciu zo dňa 20. augusta 1655, v ktorej spomína metódu, ako treba kázať.¹³⁸ V tomto zmysle je samotným poslaním Misijnej spoločnosti ohlasovať evanjelium: „Evangelizare pauperibus missit me – poslal ma hlásať evanjelium chudobným“ (Lk 4,18).¹³⁹

Koncilový dokument Dei verbum zase zdôrazňuje náležitú prípravu a znalosť Božieho slova aj cez čítanie Písma (Porov. DV 25; SC 24).

Na túto prípravu sa kladie veľký dôraz aj v misijnom kázaní, teda v hlavnom poslaní Misijnej spoločnosti; vyžadoval, aby kňazi Spoločnosti obdržali patričnú formáciu v oblasti kázania.¹⁴⁰ V pravidlách v Toul sa dokonca nachádza rozsiahly a podrobný spôsob prípravy kňazov na kázeň, ktorá je rozobratá v druhej kapitole.

Sv. Vincent požadoval od misionárov aj denné čítanie jednej kapitoly z Nového zákona, čo bolo vtedy niečo nezvyčajné. Toto čítanie odporúčal kvôli dôležitosti nášho osobného pokroku.¹⁴¹

Aj na základe tohto stručného poukázania na učenie cirkevných dokumentov, ktoré hovoria o kazateľskej činnosti, môžeme konštatovať, že „malá metóda“ aj v ich svetle nadobúda len väčšiu aktuálnosť a uplatnenie.

---

¹³⁷ *Duchovné rozhovory s misionármi I*, s. 207n.

¹³⁸ Porov. Tamže, s. 193n.

¹³⁹ *Provinciálne normy Slovenskej provincie Misijnej spoločnosti*, Bratislava 2006, s. 4.

¹⁴⁰ Porov. S. VINCENZO DE'PAOLI, *Conférenze ai Preti della Missione*, s. 281.

¹⁴¹ Porov. *Duchovné rozhovory s misionármi I*, s. 41.

4.2. Aktuálnosť podľa Všeobecných pravidiel Misijnej spoločnosti

Zistili sme, že aj samotné pravidlá Misijnej spoločnosti sa venujú problematike kazateľstva. Sv. Vincent tu dáva skôr praktické pokyny, ako zostať verný svojmu misionárskemu poslaniu. Tieto pravidlá, ktoré pochádzajú od čias sv. Vincenta sú aktuálne aj dnes, a to predovšetkým pre členov tejto Spoločnosti. Neodbočujúc od poslania ostatných kňazov kazateľov, sú tieto pravidlá aktuálne pre všetkých, ktorí chcú svoju kázeň urobiť aktuálnou a praktickou.

„Nech sa každý snaží podľa svojich síl pri každej svojej práci, zvlášť však pri kázňach a iných povinnostiach Spoločnosti, oduševňovať sa tým najčistejším úmyslom zapáčiť sa jedine Bohu a nech ho častejšie oslovuje najmä na začiatku dôležitejších prác.“¹⁴²

Sv. Vincent ďalej túto „malú metódu“ aktualizuje cez samotné čnosti kazateľa, ktoré sme spomínali v druhej kapitole práce. Zdôrazňuje, aby sme sa chránili samolúbosti. Tejto „chybe sa vyhneme, keď budeme mať pred očami pravdu, že všetka sláva patrí Bohu a nám len zahanbenie.“¹⁴³ Ďalej sa treba obávať márnivej záľuby v pochvalách. Na toto sv. Vincent odporúča liek poníženosť a opovrhovanie sebou. „Potom si dôkladne uvážiteľ, že z takých protivienstiev, keď ich trpezlivo znášame, veľmi často vyrastá väčšia sláva mena Božieho a väčšie dobro bližneho, než by sme mohli očakávať od kázni, ktoré sa ľuďom páčia a zdajú plodné. Tieto dve chyby – pre kazateľov tak nebezpečné, totiž márnivá samolúbosť a nezriadený nepokoj, vznikajú aj z počutej chvály alebo odsúdenia našich prác.“¹⁴⁴

„Pre misionárov je jednoduchosť prvou a najvlastnejšou čnosťou, musia ju preto vždy a všade verne uskutočňovať. A práve na misiách ju môžeme praktizovať dôkladnejšie, zvlášť keď dedinskému ľudu hlásame Božie slovo, ku ktorému má ako k jednoduchému cez naše ústa hovoriť Boh. Forma našich kázni a poučovaní nech je jednoduchá a ľuďom pochopiteľná, a taktiež podľa jednoduchej metódy, ako ju Spoločnosť dosiaľ používala. Nech si každý sprotiví rozčítenu a strojenú reč a nech dbá, aby neprednášal neobyčajné a príliš vyberané myšlienky a neužitočné frázy, majúc na zreteli,

¹⁴² SV. VINCENT DE PAUL, *Všeobecné pravidlá Misijnej spoločnosti*, s. 47.

¹⁴³ Tamže, s. 48.

¹⁴⁴ Tamže, s. 48.

že Kristus Pán a jeho učeníci používali jednoduchý spôsob reči a dosiahli nadmieru veľkú žatvu a prehojné ovocie.¹⁴⁵

Takto sv. Vincent zdôrazňuje všetky čnosti ktoré sú nevyhnuté pre každého misionára kazateľa. „Majme na pamäti, že vždy máme byť vyzbrojení čnosťami, ktoré tvoria nášho misijného ducha. No ešte viac musíme byť upevnení, keď príde čas vykonávať služby nášho povolania medzi ľuďmi na vidieku. Vtedy ich musíme pokladať za oných päť hladkých Dávidových kameňov, ktorými v mene Pána zástupov hneď po prvom údere premôžeme pekelného Goliáša a Filištíncov – t. j. hriešnikov podrobíme službe Božej... Inými slovami, ak pristupujeme k hlásaniu evanjelia s Apoštolom – nie s presvedčivými a múdrymi slovami, ale v múdrosti Ducha a moci – hoci je naša reč nepatrná, uvážiac v duchu, že keď si Boh – ako hovorí ten istý Apoštol – vyvolil práve to, čo je svetu slabé a bláznivé a čím svet pohŕda, aby zahanbil múdrych a všetkých mocných tohto sveta, dá sa potom očakávať, že on sám nám, najnehodnejším robotníkom, udelí vo svojej dobrotivosti milosť spolupracovať s ním v hraniciach našich možností na spásu duší...“¹⁴⁶

---

¹⁴⁵ Tamže, s. 49.

¹⁴⁶ Tamže, s. 54.

Záver

Touto diplomovou prácou sme chceli prispieť tak k obohateniu homiletiky v Misijnej spoločnosti, ako aj napomôcť k zefektívneniu jej kazateľskej činnosti, či hlásaniu Božieho slova na misiách, pri katechizácii, ba aj pri iných dielach, kde je možné zakomponovať túto kazateľskú „malú metódu“, vlastnú Spoločnosti, ktorú založil sv. Vincent.

Táto zodpovedná úloha ohlasovania Božieho slova – kázanie, sa prostredníctvom tejto metódy, stáva závažnou a dôležitou aj vzhľadom na jej ďalšie poslanie v Cirkvi – formovanie kléru. V tomto zmysle sv. Vincent veľmi zdôrazňuje osobný príklad misionárov. Ak teda misionári sami nebudú používať to, čo je vlastné ich Spoločnosti, potom aj samotná účinnosť ohlasovania bude strácať na kvalite. Bude totiž len akousi teóriou nepotvrdenou vlastným životom, neuvedenou do praxe.¹⁴⁷ Je to teda aj niečo, čo sa prieči duchu sv. Vincenta, ktorý bol duchom praxe a nie teórie.

V prvej kapitole sme voviedli do témy „malá metóda“, čím sme umožnili hlbšie vniknutie do pozadia jej vzniku, ako aj potrebu jej vzniku ako určitej odpovede na biedu medzi ľuďmi, ba dokonca aj samotným klérom.

V druhej a tretej kapitole sme poukázali na to, v čom táto metóda pozostáva, aby sme tak nezostali len pri slovách a nadšení prísť s niečím novým, ale poukázali na to, čo táto metóda ponúka a ako sa možno prostredníctvom nej pripraviť na hlásanie evanjelia. Taktiež sme predstavili aj dôvody, prečo je táto metóda taká dobrá a neopomenuli sme zdôrazniť ani jej účinnosť, prostredníctvom ktorej sa aj sám zakladateľ Misijnej spoločnosti utvrdzoval o jej dôležitosti a aktuálnosti.

Tak ako sv. Vincent vždy ponúkal prostriedky na získanie čnosti, aj táto práca poukazuje na spôsob, ako si osvojiť túto metódu. Napokon tieto kapitoly pojednávajú aj o samotnom kazateľovi, ako tom, ktorý sám má byť vzorom a slovo, ktoré hlása má dosvedčovať svojim životom, k čomu potrebuje mať aj určité vlastnosti, ktoré sv. Vincent nazýva čnosťami. Poslednou časťou týchto dvoch kapitol sú misie, keďže „malá metóda“ bola používaná vo veľkej miere pri ľudových misiách, a preto bolo potrebné poukázať na jej použitie pri samotnej misijnej činnosti.

---

¹⁴⁷ Porov. Tamže, s. 7n.

Štvrtou kapitolou uzatvárame celú tematiku a prechádzame do súčasnosti, a to aj cez vnímanie kazateľskej, či misijnej činnosti prostredníctvom dokumentov Cirkvi. Táto kapitola aktualizuje „malú metódu“.

V práci sa analytickým spôsobom rozoberá kazateľská „malá metóda“ a je poskytovaná aj aplikácia pre dnešnú dobu.

Ukázalo sa, že cieľ tejto práce, ktorý sme si stanovili na začiatku, presahuje možnosti jednej práce a sú možné ešte jej viaceré aplikácie.

Táto práca bola veľkým prínosom aj pre mňa osobne, lebo študovaním a prehlbovaním poznatkov o tejto metóde z čias sv. Vincenta, som sa čoraz viac utvrdzoval o jej aktuálnosti.

Na záver chceme vyjadriť úprimné želanie, aby aj táto práca bola určitým príspevom k lepšiemu poznaniu, chápaniu a predovšetkým praktizovaniu ducha sv. Vincenta cez jeho kazateľskú „malú metódu“.

Bibliografia

Dokumenty Cirkvi:

BENEDIKT XVI., *Sacramentum caritatis*, SSV, Trnava 2007.

Dokumenty druhého vatikánskeho koncilu I, Slovenský ústav sv. Cyrila a Metoda, Rím 1968.

Dokumenty druhého vatikánskeho koncilu II, Slovenský ústav sv. Cyrila a Metoda, Rím 1970.

POSVÄTNÁ KONGREGÁCIA OBRADOV, *Inter oecumenici*, SSV, Trnava 2001.

JÁN PAVOL II., *Redemptoris missio*, SSV, Trnava 1997.

Kódex kánonického práva, SSV, Trnava 1996.

PAVOL VI., *Evangelii nuntiandi*, SSV, Trnava 1999.

Sväté písmo starého i nového zákona, SSV, Trnava 1998.

Použitá literatúra:

ÁKOS, M., *Verejné bohoslužby II.*, Havelka a spol., Banská Bystrica 1937.

DODIN, A., *Spiritualita sv. Vincence de Paul*, Matice cyrilometodějská s.r.o., Olomouc 1997.

Duchovné rozhovory s misionármi 1, 2, samizdat.

GARUTI, A., *Il mistero della Chiesa*, Ponteficio Ateneo Anthonianum, Roma 2004.

GAY, G., *Pôst 2007*, in *Vincentínske ozveny*, ročník 16, 1/2007.

KOWALIK, J., *Ludové misie v duchu a tradícii Misijnej spoločnosti sv. Vincenta de Paul*, Provincialát Misijnej spoločnosti sv. Vincenta de Paul, Bratislava 2000.

ROMÁN, J.M., *Sv. Vincent de Paul*, Charis spol. s r.o., Bratislava 2002.

SOLČIANSKY, A., *Sväté písmo v živote Cirkvi*, in TYROL, A., *Dei verbum*, Katolícka univerzita, Ružomberok 2003.

STANČEK, L., *Malá metóda a najplnšia forma kázne*, Kňazský seminár biskupa Jána Vojaššáka, Spišská Kapitula – Spišské podhradie 1997.

MEZZADRI, L., *Le Missioni popolari della Congregazione della Missione nei*

secoli XVII-XVIII, CLV, Roma 1999.

MEZZADRI, L., *Presentazione*, in NUOVO, L., *La predicazione missionaria vincenziana tra '600 e '700*, CLV, Roma.

MEZZADRI, L., *Putovať s modlitbou a láskou*, Charis, Bratislava 2002.

MEZZADRI, L., ONNIS, F., *Missione e Carità*, CLV, Roma 1999.

NUOVO, L., *La predicazione missionaria vincenziana tra '600 e '700*, CLV, Roma.

Perfezione Evangelica, CLV, Roma 1990.

SV. VINCENT DE PAUL, *Všeobecné pravidlá Misijnej spoločnosti*, in *Konštitúcie a štatúty Misijnej spoločnosti*.

S. VINCENZO DE' PAOLI, *Confereze ai Preti della Missione*, CLV, Roma 1959.

S. VINCENZO DE' PAOLI, *Opera Omnia Corrispondenza I, III, VII, X, XI, XII, XIII*, CLV, Roma 1953.

UFFICIO DELLE CELEBRAZIONI LITURGICHE DEL SOMMO PONTEFFICE, *Inizio del ministero petronio del vescovo di Roma Benedetto XVI*, Libreria Editrice Vaticana, Città Vaticano 2006.

Pomocná literatúra:

BONHOEFFER, D., *La Parola predicata*, Claudiana s.r.l., Torino 2005.

GIORDANI, I., S. Vincenzo de'Paoli servo dei poveri, CLV, Roma 1981.

GUERRA, G. e GUERRA, M., *Storia dei Missionari Vincenziani nell'Italia Meridionale*, CLV, Roma 2003.

PAOLI, V., *Conferenze spirituali alle Figlie della Carità*, CLV, Roma 1980.

ROMAN, J. M., *S. Vincenzo de'Paoli*, Jaca Book spa, Milano 1986.

Synopsa dokumentov II. Vatikánskeho koncilu, Vydavateľstvo Michala Vaška, Prešov 1998.

ŚWIĘTY WINCENTY A PAULO, *Duchowość, Nasza Przełóżć*, Kraków 1987.

VRABLEC, J., *Homiletika*, SSV, Bratislava 1987.

Obsah

Úvod.....	8
1. Historické pozadie vzniku „malej metódy“	10
1.1. Kázeň podľa Tridentského koncilu	10
1.2. Situácia za čias sv. Vincenta	11
2. „Malá metóda“	14
2.1. Základná štruktúra „malej metódy“	14
2.1.1. Rodinný príklad, ktorý vyjavuje hodnotu „malej metódy“	17
2.2. Čo hovorí sv. Vincent kňazom v súvislosti s „malou metódou“	19
2.2.1. Dôvody, prečo sa rozhodnúť pre „malú metódu“	20
2.2.1.1. Účinnosť „malej metódy“	21
2.2.2. Osvojenie.....	23
2.3. Príprava kázne podľa „malej metódy“	24
2.4. Vlastnosti kázne	28
2.5. Čnosti nevyhnutné pre misionára – kazateľa	29
2.5.1. Jednoduchosť	30
2.5.2. Poníženosť.....	32
2.5.3. Miernosť	33
2.5.4. Láskovosť	34
2.5.5. Horlivosť za spásu duší	35
3. „Malá metóda“ v praxi za čias sv. Vincenta	37
3.1. Misie.....	37
3.1.1. „Malá metóda“ a katechizácia.....	38
3.1.1.1. Témy katechetického vyučovania	40
3.1.2. „Malá metóda“ a generálna spoveď	41
3.2. „Malá metóda“ v misijných kázňach	42
3.2.1. Témy misijných kázní	44
4. Aktuálnosť „malej metódy“ dnes.....	48
4.1. Kázeň podľa dokumentov Cirkvi	49

4.1.1. Myšlienky sv. Vincenta v porovnaní s dokumentmi Cirkvi	51
4.2. Aktuálnosť podľa Všeobecných pravidiel Misijnej spoločnosti.....	53
Záver	55
Bibliografia	57
Obsah.....	59